

**T.C.
İSTANBUL ATLAS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**GENÇ VE YAŞLI BİREYLERİN ANLATILARINDA İÇSEL DURUM
TERİMLERİNİN İNCELENMESİ**

Aynur İkra DEMİR

**DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Merve SAVAŞ**

Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalı

Dil ve Konuşma Terapisi Programı

İSTANBUL, 2025

**T.C.
İSTANBUL ATLAS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**GENÇ VE YAŞLI BİREYLERİN ANLATILARINDA İÇSEL DURUM
TERİMLERİNİN İNCELENMESİ**

Aynur İkra DEMİR

**DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Merve SAVAŞ**

Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalı

Dil ve Konuşma Terapisi Programı

İSTANBUL, 2025

T.C.
İSTANBUL ATLAS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEZ ONAY SAYFASI

ÖĞRENCİ ADI -SOYADI	Aynur İkra DEMİR	
ÖĞRENCİ NUMARASI	232102025	
PROGRAM ADI	Dil ve Konuşma Terapisi Tezli Yüksek Lisans	
İstanbul Atlas Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalında Aynur İkra DEMİR tarafından hazırlanan “Genç ve Yaşlı Bireylerin Anlatılarında İçsel Durum Terimlerinin İncelenmesi” adlı tez çalışması jüri tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. Tez Savunma Tarihi: 25 / 02 / 2025		
Jüri Üyesinin Unvanı, Adı, Soyadı	Çalıştığı Kurum	İmzası
Dr. Öğr. Üyesi Merve SAVAŞ (Tez Danışmanı)	İstanbul Atlas Üniversitesi	
Dr. Öğr. Üyesi Serkan BENGİSU	İstanbul Atlas Üniversitesi	
Dr. Öğr. Üyesi Selim ÜNSAL	İzmir Tınaztepe Üniversitesi	

İstanbul Atlas Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca bu tez jüri tarafından onaylanmış ve Enstitü Yönetim Kurulu kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hafize UZUN
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bulguların sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; çalışmamın İstanbul Atlas Üniversitesinde kullanılan “bilimsel intihal tespit programı” ile tarandığını ve öngörülen standartları karşıladığını beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Aynur İkra DEMİR

İTHAF

Hayatım boyunca benden desteklerini esirgemeyen annem Ayşe Demir, babam Özkan Demir
ve kardeşim Ahmet Enes Demir’e ithaf ediyorum...

BÜTÇE DESTEKLERİ

GENÇ VE YAŞLI BİREYLERİN ANLATILARINDA İÇSEL DURUM TERİMLERİNİN İNCELENMESİ

Bu tez çalışması için herhangi bir kurumdan bütçe desteği alınmamıştır.

TEŞEKKÜR

Tez sürecim boyunca deneyimlerini benden esirgemeyen, desteğini her zaman hissettiğim çok değerli hocam ve bölüm başkanım Dr. Öğr. Üyesi Merve SAVAŞ'a,

Yüksek Lisans eğitimimin ilk gününden itibaren bütün bilgilerini benimle paylaşan ve akademik anlamda ilerlememe katkı sunan kıymetli hocalarım Dr.Öğr.Üyesi Serkan BENGİSU, Dr.Öğr.Üyesi Aşena KARAMETE ve Öğr.Gör. Senanur KAHRAMAN BEĞEN başta olmak üzere İstanbul Atlas Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi bölümündeki hocalarıma,

İstanbul Atlas Üniversitesindeki görevim boyunca her zaman yanımda olan çalışma arkadaşlarım Uzm.Dkt. Damlanur DEMİRHAN, Uzm.Dkt. Ayşe Saliha YAZAROĞLU, Uzm.Dkt. Ayşe Betül GÜNGÜL, Dkt. Zeynep Özge SARA, Klinik Psk. Aleyna Nur CİNGÖZ URUŞ ve birlikte seansları paylaştığımız tüm öğrenci ve danışanlarıma,

Lisans eğitimimde beni akademiye yönlendiren, araştırma ve öğrenme arzusunu aşıl原因an Prof.Dr. Ahmet KONROT ve tüm Üsküdar Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi bölümü hocalarıma,

Tanıştığımız günden beri desteklerini benden esirgemeyen kıymetli yol arkadaşlarım Başak Melis TOKAY, Feyza Nur ACAR, Haktan SAHİN, Fatma HANEDAN, Zehra ÇELİK, Buse DOLANAY, Sümeyye GÜRSES, Arzum KEÇECİ, Elif AKSOY, İlayda YENTÜR ve adını sayamadığım tüm dostlarıma,

Hayatım boyunca aldığım her kararımda arkamda duran, beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan en büyük destekçim ve gücüm canım ailem Ayşe DEMİR, Özkan DEMİR ve Ahmet Enes DEMİR başta olmak üzere geniş ailem DEMİR ve TOSUN ailesi üyelerine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Şubat 2025

Aynur İkra DEMİR

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

İÇ KAPAK.....	ii
ONAY SAYFASI	iii
BEYAN	iii
İTHAF.....	iv
BÜTÇE DESTEKLERİ SAYFASI.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
SİMGE/SEMBOL VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
ŞEKİL VE RESİMLER LİSTESİ.....	xi
TABLO LİSTESİ.....	xii
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xiv
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.2. ARAŞTIRMA HIPOTEZLERİ.....	3
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. İÇSEL DURUM TERİMLERİ.....	5
2.1.1. Kognitif Terimler.....	5
2.1.2. Emosyonel Terimler.....	5
2.1.3. Linguistik Terimler.....	6
2.1.4. Fizyolojik Terimler.....	7
2.2. KOGNİTİF EMPATİ.....	7
2.3. AFEKTİF EMPATİ.....	8
2.4. DİL BOZUKLUKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE BETİMSSEL VE STANDART YAKLAŞIMLAR.....	8
2.5. ANLATILARDA MAKROYAPISAL ÖZELLİKLER.....	9
2.6. MAKROYAPISAL DİL ANALİZİNDE SOSYAL KOGNİTİF PARAMETRELERİN İNCELENMESİ.....	9
2.7. SÖYLEMDEKİ EMPATİK ÖZELLİKLERİN İNCELENMESİ.....	10
2.8. SÖYLEMDEKİ EMPATİK BULGULAR VE ÖZELLİKLERİ.....	10

3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	12
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	12
3.2. KATILIMCILAR.....	12
3.2.1. Evren/ Örneklem.....	12
3.2.2. Dahil Etme Kriterleri.....	12
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	13
3.3.1. Gönüllü Onam Formu.....	13
3.3.2. Demografik Bilgi Formu.....	13
3.3.3. Montreal Bilişsel Değerlendirme Ölçeği (MoCA-TR)....	13
3.3.4. Video Temelli Pragmatik Dil Bozukluğu Değerlendirme Aracı.....	13
3.3.4.1. Sosyal Kognisyon Videosu Senaryo ve Soruları Hakkında Genel Bilgiler.....	14
3.3.5. Veri Toplama Yöntemi ve Analiz Süreci.....	15
3.3.6. İstatistiksel Analiz.....	16
4. BULGULAR.....	18
5.TARTIŞMA.....	28
5.1. TARTIŞMA	28
5.2. ÇALIŞMANIN SINIRLILIĞI.....	32
5.3. SONUÇ.....	33
5.4. ÖNERİLER	33
6.KAYNAKLAR	36
7.EKLER	41
EK 1: İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI.....	41
EK 2: ETİK KURUL.....	42
EK 3: KURUM İZNİ.....	43
EK 4: TEZ KONUSU EKLERİ.....	44
EK 4.1: GÖNÜLLÜ BİLGİLENDİRME VE ONAM FORMU	44
EK 4.2: MONTREAL BİLİŞSEL DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ (MOCA-TR).....	46
EK 4.3: SOSYAL KOGNİSYON VİDEOSU VE DEMOGRAFİK BİLGİ SORU FORMU.....	47
EK 5: ÖZGEÇMİŞ.....	49

SİMGE/SEMBOL VE KISALTMALAR LİSTESİ

MoCA-TR	Montreal Bilişsel Değerlendirme Ölçeği- Türkçe Versiyon
ToM	Zihin Kuramı
TAT	Tematik Algı Testi
N	Sayı
SS	Standart Sapma
K1	Kontrol Terapisti- 1
K2	Kontrol Terapisti- 2
K3	Kontrol Terapisti- 3
EDA	Elektrodermal Aktivite
HRV	Kalp Atış Hızı Değişkenliği
TBH	Travmatik Beyin Hasarı

ŞEKİL VE RESİMLER LİSTESİ

	Sayfa no
Şekil 3.1: Sosyal Kognisyon Videosu 1.Sahne Kesiti.....	14

TABLÖLER LİSTESİ

	Sayfa no
Tablo 3.1: İçsel Duru Terim Türleri ve Örnekler.....	16
Tablo 4.1: Cohen's Kappa Sonuçları (Uygulayıcı Güvenirliği Bulguları).....	18
Tablo 4.2: Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler ve Klinik Özellikleri.....	19
Tablo 4.3: Bağımsız Örneklem Testleri ve Grup Betimlemeleri.....	20
Tablo 4.4: Bağımsız Örneklem Testleri Ve Grup Betimlemeleri (Cinsiyet Grupları)...	21
Tablo 4.5: MoCA-TR İle Diğer Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar.....	22
Tablo 4.6: Yaş İle Diğer Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar.....	23
Tablo 4.7: Korelasyon Matrisi	24
Tablo 4.8: Genel Model Uyum Testi.....	25
Tablo 4.9: Regresyon Katsayıları.....	26
Tablo 4.10: Modelin Tahmin Performansı.....	26

ÖZET

Demir, A.İ. (2025). Genç ve Yaşlı Bireylerin Anlatılarında İçsel Durum Terimlerinin İncelemesi. Yüksek Lisans, İstanbul Atlas Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalı, İstanbul.

Bu çalışma, genç ve yaşlı bireylerin anlatılarında içsel durum terimlerinin (emosyonel, kognitif, linguistik ve fizyolojik terim) kullanım sıklığını incelemektedir. İçsel durum terimleri, bireylerin sosyal kognitif becerilerini ve empati seviyelerini anlamada önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Çalışmada, dahil etme kriterlerini karşılayan 100 (50 genç, 50 yaşlı) sayıda katılımcının sosyal kognisyon videosuna verdikleri yanıtları transkript edilerek, emosyonel, kognitif, linguistik ve fizyolojik terimler kategorilerinde analiz edilmiştir. Bu analizler, üç farklı Dil ve Konuşma Terapisti tarafından körleme yöntemiyle değerlendirici-içi ve değerlendirici-arası yaklaşımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veriler, Jamovi (v2.6.22) yazılımıyla analiz edilmiş; değişkenler arası ilişkiler için Spearman's rho korelasyonu, grup farkları için ise normal dağılım göstermeyen verilerde Mann-Whitney U testi kullanılmıştır ve verilere ikili lojistik regresyon analizi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi $p = 0.05$ olarak belirlenmiştir. Cohen's Kappa testi sonuçlarına göre değerlendiriciler arasında yüksek uyum bulunmuştur ($n=100$). Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre, gençler MoCA-TR'de ($p < .01$) ve Emosyonel Terimler'de ($p < .01$) yaşlılardan anlamlı şekilde yüksek puan alırken, diğer değişkenlerde anlamlı fark bulunmamıştır ($p > .05$). Cinsiyet açısından ise hiçbir değişken için anlamlı fark gözlenmemiştir ($p > .05$). Korelasyon analizinde, MoCA-TR ile diğer değişkenler arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmezken ($p > .05$), yaş ile Emosyonel Terimler arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -0.32$, $p < .01$). Genel korelasyon matrisi, değişkenler arasında orta ila güçlü pozitif ilişkiler olduğunu göstermektedir. Buna göre, genç ve yaşlı bireylerin anlatılarında kullandığı içsel durum terimlerinin kullanım sıklığı MoCA-TR skoru ile artarken; cinsiyete göre değişim göstermemektedir. Bulgular, yaş ve bilişsel düzeyin sosyal etkileşimlerdeki rolünü vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anlatı analizi, Genç, İçsel Durum Terimleri, Sosyal Kognisyon, Yaşlı.

ABSTRACT

Demir, A.İ. (2025). Investigation of Internal State Terms in the Narratives of Young and Elderly Individuals. Master's Degree, Istanbul Atlas University Institute of Postgraduate Education, Department of Speech and Language Therapy, Istanbul.

This study examines the frequency of use of internal state terms (emotional, cognitive, linguistic and physiological terms) in the narratives of young and older individuals. Internal state terms are recognized as an important tool for understanding individuals' social cognitive skills and empathy levels. In the study, the responses of 100 participants (50 young, 50 old) who met the inclusion criteria to a social cognition video were transcribed and analyzed in the categories of emotional, cognitive, linguistic and physiological terms. These analyses were conducted by three different Speech-Language Pathologists using a blinded intra-rater and inter-rater approach. The data were analyzed with Jamovi (v2.6.22) software; Spearman's rho correlation was used for the relationships between variables, Mann-Whitney U test was used for group differences in data that did not show normal distribution, and binary logistic regression analysis was applied to the data. The significance level was set at $p = 0.05$. According to the results of Cohen's Kappa test, high agreement was found between the raters ($n=100$). According to the Mann-Whitney U test results, young people scored significantly higher than the elderly in MoCA-TR ($p < .01$) and Emotional Terms ($p < .01$), while no significant difference was found in other variables ($p > .05$). In terms of gender, no significant difference was observed for any variable ($p > .05$). In the correlation analysis, while no significant correlation was found between MoCA-TR and other variables ($p > .05$), a significant negative correlation was found between age and Emotional Terms ($r = -0.32$, $p < .01$). The overall correlation matrix shows moderate to strong positive relationships between the variables. Accordingly, the frequency of use of internal state terms in the narratives of younger and older individuals increased with MoCA-TR score, but did not change according to gender. The findings emphasize the role of age and cognitive level in social interactions.

Keywords: Elderly, Internal State Terms, Narrative Analysis, Social Cognition, Young.

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Sosyal kognisyon, bireylerin birbirlerini anlama ve duygu ile düşüncelerini yorumlama becerilerini ifade etmektedir. İnsanların sosyal etkileşim sırasında kullandıkları bilişsel süreçlerin temelinde sosyal kognitif beceriler yer almaktadır (1). Sosyal kognisyonun temel unsurları arasında empati, sosyal normların kavranması ve etkili iletişim becerileri bulunmaktadır (2).

Sosyal kognisyon, bireylerin sosyal durumları anlamalarını ve başkalarının düşüncelerini değerlendirmelerini sağlayan bilişsel süreçleri ifade etmektedir. Fiske ve Taylor; sosyal kognisyonun klinik ortamlarda ölçülmesi için standart ölçeklerden yararlanılmasını önermiştir (1). Hodges, empatinin bireylerin diğerlerinin duygu durumlarını kavramalarını belirleyen temel bir unsur olduğunu belirtmiş ve sosyal kognisyonun değerlendirilmesinde empatinin ölçülmesinin de önemli bir unsur olduğunu belirtmiştir (2). Zihin kuramı (Theory of Mind [ToM]), bireylerin diğer insanların düşüncelerini, inançlarını, niyetlerini ve duygularını anlama ve değerlendirme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır. Bu beceri, sosyal kognisyonun önemli bir parçasını oluşturmakta ve bireylerin empati kurarak başkalarının bakış açılarını anlamalarına ve bu doğrultuda uygun tepkiler geliştirmelerine olanak tanımaktadır (3). Baron-Cohen ve arkadaşları, ToM'un bireylerin diğer insanların zihinsel durumlarını anlama becerisini değerlendirdiği ve bu becerinin, sosyal ilişkilerde temel bir öneme sahip olduğunu vurgulamıştır (4).

Dilin pragmatik bileşeni ve sosyal kognisyon arasındaki ilişki, bireylerin sosyal etkileşimlerini ve iletişim süreçlerini anlamada önemli bir yere sahiptir. Pragmatik, dilin bağlam içinde nasıl kullanıldığını ve anlam kazandığını inceleyen bir dilbilim alanıdır. Bu alan, sosyal kognitif süreçlerle doğrudan bağlantılıdır çünkü sosyal kognisyon, dilin gerçek hayattaki kullanımı ve anlamı üzerine doğru bir değerlendirme yapabilmek için gereklidir. Pragmatik, dilin bağlamda nasıl işlediğinin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Clark bu bağlamın, sosyal etkileşimlerde anlamın şekillenmesi ve başkalarının niyetlerini anlamadaki kritik rolünü vurgulamıştır (5). Dilin pragmatik yönü, sosyal kognitif süreçlerin bir yansıması olarak kabul edilmektedir. Tomasello, dilin sosyal etkileşimlerdeki tüm süreçlerinin sosyal kognisyon ile ilişkili olduğunu ve sosyal kognisyonun insanlar arasındaki etkileşime olanak tanıdığını

belirtmiştir (6). Pragmatik beceriler, bireylerin sosyal etkileşimlerde etkili iletişim stratejileri geliştirmelerini sağlar. Gumperz, bu stratejilerin sosyal kognisyon üzerinde bireylerin sosyal durumu kavramalarına ve uygun tepkiler geliştirmelerine yardımcı olduğunu belirtmiştir (7).

Dil değerlendirmesinde, sosyal kognitif tutumların belirlenmesi, bireylerin dil kullanımını ve sosyal etkileşimlerini anlamada önemli bir rol oynamaktadır. Sosyal kognitif tutumlar, bireylerin diğerlerini anlama, empati kurma ve sosyal normları kavrama gibi becerilerini kapsamaktadır. Bu çerçevede, dil değerlendirmesi, sosyal kognisyonun farklı boyutlarını ortaya koyabilmektedir. Dil, sosyal kognitif süreçlerin bir yansıması olarak görülmektedir. Vygotsky, dilin sosyal etkileşimlerdeki önemine dikkat çekerek, "Dil, bireylerin sosyal çevrelerini anlamalarına ve başkalarıyla etkileşim kurmalarına olanak sağlar" şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur, bu süreçler sosyal kognitif tutumlar da ifade edilebilmektedir (8). Gumperz, sosyal normların dil kullanımında belirleyici bir unsur olduğunu ve sosyal kognitif tutumların incelenmesinde dilsel unsurların ve anlatı analizinin kritik bir öneme sahip olduğunu ifade etmiştir (7). Tomasello, ise dilsel ifadelerin incelenmesinin, sosyal kognitif tutumların anlaşılmasında etkili bir yaklaşım sunduğunu vurgulamıştır (6).

Cinsiyetin dil kullanımına etkisi, çeşitli araştırmalarla ele alınmıştır. Tannen, kadınların duygusal ifadelerde daha ayrıntılı ve zengin bir dil tercih etme eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Ayrıca, yaş ve cinsiyetin dilsel ifadeler üzerindeki etkisi, bireylerin sosyal etkileşim biçimlerini belirgin şekilde şekillendirebilmektedir (9).

Bireylerin bilişsel seviyeleri ile içsel durum terimlerini kullanma yetenekleri arasındaki bağlantıyı ele alan araştırmalar, bilişsel gelişimin dilsel ifade becerilerini şekillendirdiğini göstermektedir. Vygotsky, dil ile bilişsel gelişim arasındaki güçlü ilişkiye dikkat çekerek, dil öğreniminin düşünce süreçleri üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda, bireylerin bilişsel seviyeleri ilerledikçe, içsel durum terimlerini kullanma kapasitelerinin de artacağı yönündeki görüş destek bulmaktadır (8).

Sosyodemografik faktörlerin bireylerin içsel durum terimlerini kullanma yetenekleri üzerindeki etkisi oldukça önemli bulunmaktadır. Özellikle yaş, eğitim düzeyi ve kültürel geçmiş gibi unsurlar, bireylerin duygusal ifadelerini belirgin şekilde şekillendirebilmektedir. Wierzbicka, farklı kültürlerdeki dilsel ifadelerin çeşitliliğini inceleyerek, sosyodemografik değişkenlerin dil kullanımındaki rolünü ayrıntılı bir şekilde değerlendirmiştir (10). Bu bulgu, genç ve yaşlı bireylerin anlatılarında içsel durum terimlerinin cinsiyet temelinde farklılık gösterip göstermediğini anlamak açısından önemli bir ipucu sunmaktadır. Bu çerçevede,

bireylerin sosyodemografik özellikleri ile içsel durum terimlerini kullanma yetenekleri arasındaki ilişkinin araştırılması, konuya dair anlayışın derinleşmesine katkı sağlamaktadır.

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu tezin amacı, ekolojik geçerliği yüksek bir anlatı bağlamında genç ve yaşlı bireylerin içsel durum terim kullanım sıklıklarındaki farklılıkları incelemektir. Araştırma kapsamında, farklı yaş gruplarının ve bireylerin bilişsel düzeylerinin içsel durum ifadeleri üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Özellikle, genç bireylerin daha soyut ve karmaşık duygusal ifadeler kullanmaya eğilimli olup olmadıkları, yaşlı bireylerin ise duygularını daha somut ve doğrudan bir şekilde ifade edip etmedikleri analiz edilmiştir. Bu çalışmanın sonuçları ile literatüre yaş ve bilişsel gelişim aşamalarının duygusal ifade becerileri üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması ve duyguların toplumsal iletişimdeki rolüne dair bir bakış açısı sunulması beklenmiştir.

Bu tezin bulgularının, dil bozukluğu nedeniyle klinik değerlendirme yapılan bireylerde öykü alımı ve dil değerlendirme araçlarının uygulama süreçleri de dahil olmak üzere değerlendirmenin tüm aşamalarında sosyal kognitif becerilerin taşıdığı öneme vurgu yapması amaçlanmıştır. Bireylerin duygusal durumlarını ifade etme şekillerinin yaş ve bilişsel düzeylerine göre farklılık göstermesi, klinisyenler için bu değişkenleri dikkate almayı gerekli kılmaktadır. Anlatılar, bireylerin içsel durumlarını daha ayrıntılı ve açık bir şekilde ifade etmelerine imkân tanırken, aynı zamanda terapötik bir yöntem olarak değerlendirilmektedirler. Bu doğrultuda, klinik uygulamalarda bireylerin anlatı yoluyla duygularını ve deneyimlerini aktarmalarını desteklemek, onların kendilerini daha iyi ifade etmelerine yardımcı olarak terapötik sürecin daha derinlemesine işlenmesine olanak sağlayabilecektir.

1.2. ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ

H1: Genç ve yaşlı bireylerin anlatılarındaki içsel durum terimleri kullanım sıklığı açısından anlamlı bir fark vardır.

H0: Genç ve yaşlı bireylerin anlatılarındaki içsel durum terimleri kullanım sıklığı açısından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Genç ve yaşlı bireylerin cinsiyetlerine göre anlatılarındaki içsel durum terimleri kullanım sıklığı açısından anlamlı bir fark vardır.

H0: Genç ve yaşlı bireylerin cinsiyetlerine göre anlatılarındaki içsel durum terimleri kullanım sıklığı açısından anlamlı bir fark yoktur.

H1: Bireylerin kognitif düzeyleri ile içsel durum terimleri kullanım sıklıkları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H0: Bireylerin kognitif düzeyleri ile içsel durum terimleri kullanım sıklıkları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: Bireylerin sosyodemografik özellikleri ile içsel durum terimleri kullanım sıklıkları arasında anlamlı bir fark vardır.

H0: Bireylerin sosyodemografik özellikleri ile içsel durum terimleri kullanım sıklıkları arasında anlamlı bir fark yoktur.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. İÇSEL DURUM TERİMLERİ

2.1.1. Kognitif Terimler

Kognitif terimler, bireylerin zihinsel işleyişlerini ve bu işleyişlerle bağlantılı içsel durumları tanımlamak amacıyla kullanılan önemli terimlerdir. Bu kavramlar, bireylerin düşünme, algılama, bellek ve karar verme gibi bilişsel yeteneklerini içermektedir. Özellikle yaşlı bireylerde, bilişsel işlevlerin empatik yeteneklerle olan ilişkisi oldukça dikkate önemlidir (11).

Yaşın ilerlemesiyle birlikte bilişsel esneklikte bir düşüş meydana gelebilmektedir. Bu durum, yaşlı bireylerin diğer insanların perspektiflerini kavramakta güçlük çekmelerine yol açmaktadır. Araştırmalar; yaşlı bireylerin sosyal etkileşimlerinde empati düzeylerinin, bilişsel esneklikleriyle doğrudan bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. (12). Bilişsel esneklik, bireylerin farklı perspektifleri değerlendirme yeteneği olarak tanımlanabilir ve bu yetenek, sosyal etkileşimlerde önemli bir rol oynamaktadır.

Bilişsel işlevlerin yaşa bağlı olarak değişimi, bireylerin sosyal etkileşimleri ve duygusal iyilik halleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilmektedir. Örneğin, yaşlı bireylerin sosyal destek ağları üzerindeki etkileri, bilişsel yeteneklerinin durumu ile doğrudan ilişkilidir. Bu çerçevede, yaşlı bireylerin empati yeteneklerinin geliştirilmesi, bilişsel esnekliklerinin artırılması yoluyla gerçekleştirilebilir (13). Sonuç olarak, kognitif terimler, bireylerin zihinsel fonksiyonlarını anlamak için kritik öneme sahiptir. Yaşlanma sürecinde bilişsel esnekliğin azalması, empatik becerilerin gelişimini etkileyebilmekte ve bu durum sosyal ilişkilerde zorluklara yol açabilmektedir.

2.1.2. Emosyonel Terimler

Emosyonel terimler, bireylerin duygusal deneyimlerini ve bu deneyimlerin sosyal etkileşimlerdeki önemini kavramak için temel bir çerçeve sunmaktadır. Emosyonel empati, başkalarının duygusal hallerini anlama ve bu duyguları paylaşma yeteneği olarak tanımlanmakta olup, bu yetenek sosyal ilişkilerin derinliğini artırmada kritik bir rol

oynamaktadır. Yaşlı bireylerde emosyonel empati, genellikle genç bireylere kıyasla daha az etkilenebilmektedir; bu durum, yaşlanma süreciyle birlikte gelişen emosyonel düzenleme yetenekleriyle bağlantılıdır (14).

Yaşlı bireyler, duygusal deneyimlerini daha etkili bir şekilde yönetme ve başkalarının duygusal durumlarına karşı daha duyarlı olma kapasitesine sahip olma eğilimindedirler. Bu durum, sosyal etkileşimlerinde daha olumlu sonuçlar elde etmelerine katkıda bulunabilir. Araştırmalar; yaşlı bireylerin duygusal durumlarını düzenleme yeteneklerinin, sosyal destek arayışlarını ve diğer bireylerle olan ilişkilerini olumlu bir şekilde etkilediğini ortaya koymaktadır (15). Bu bağlamda, yaşlı bireylerin duygusal empati becerileri, sosyal etkileşimlerindeki derinliği artırmakta ve duygusal bağların güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Sonuç olarak, emosyonel terimler, bireylerin duygusal deneyimlerini anlamak ve bu deneyimlerin sosyal etkileşimlere olan etkisini değerlendirmek için önemlidir. Yaşlı bireylerin emosyonel empati becerileri, onların sosyal ilişkilerinde önemli bir rol oynamaktadır.

2.1.3. Linguistik Terimler

Linguistik terimler, bireylerin dil aracılığıyla ifade ettikleri içsel durumları kavramak için önemli bir temel sağlar. Sosyal etkileşimlerde etkili bir dil kullanımı, empati yeteneklerinin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Bireylerin dil yoluyla başkalarının duygusal ve bilişsel durumlarını anlama becerileri, sosyal ilişkilerin derinliğini artırmakta ve iletişimi güçlendirmektedir (16).

Anlatısal dil analizi, bireylerin hem bilişsel hem de duygusal empati yeteneklerini değerlendirmek için etkili bir araçtır. Bu yaklaşım, bireylerin öykü anlatma süreçlerini inceleyerek, onların düşünsel ve duygusal evrenlerini anlamaya olanak tanımaktadır. Phillips ve arkadaşları, bu tür bir analiz aracılığıyla bireylerin empatik yeteneklerinin nasıl geliştiğini ve sosyal etkileşimlerdeki işlevini ortaya koymuşlardır (17). Anlatısal dil, bireylerin başkalarının bakış açılarını kavrama ve duygusal deneyimlerini paylaşma becerilerini yansıtan önemli bir iletişim aracıdır. Sonuç olarak, dilin anlatımsal boyutları ve anlatısal dil analizi, bireylerin empatik yeteneklerini ve sosyal etkileşimlerdeki dil kullanımını anlamak için kritik bir zemin sunmaktadır. Bu çerçevede, dilin kullanımı, sosyal ilişkilerin şekillenmesinde hayati bir öneme sahip olmaktadır.

2.1.4. Fizyolojik Terimler

Fizyolojik terimler, empatinin nörolojik ve biyofizyolojik temellerinin anlaşılmasında önemli bir işlev üstlenmektedir. Empati, frontal ve temporal loblar gibi beyin bölgelerinin aktivitesiyle bağlantılıdır ve bu bölgelerdeki yaşa bağlı nörolojik değişimlerin, bireylerin sosyal etkileşimlerindeki empatik tepkilerini nasıl şekillendirdiği son yıllarda giderek önem kazanmaktadır (18).

Yaşlı bireylerde empatiye bağlı fizyolojik tepkilerin seviyesi, sosyal etkileşimlerde belirleyici bir rol üstlenmektedir. Yaşlanmayla meydana gelen nörolojik değişiklikler, empatik süreçlerin işleyişini etkileyebilmektedir. Yapılan araştırmalar, yaşlı bireylerin empatik tepkilerinin genç bireylere kıyasla farklı bir şekilde tezahür ettiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, sosyal ilişkilerin güçlenmesi ve duygusal destek arayışında önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir (19). Sonuç olarak, fizyolojik terimler ve bunların empati üzerindeki etkisi, yaşa bağlı değişimlerle birlikte sosyal etkileşimlerdeki dinamikleri anlamak için önemlidir.

2.2. KOGNİTİF EMPATİ

Kognitif empati, bireylerin başkalarının zihinsel durumlarını kavrama ve bu bilgiyi sosyal etkileşimlerde kullanma becerisi olarak tanımlanabilmektedir. Yapılan araştırmalar, bireylerin yaşı ilerledikçe kognitif empati yeteneklerinin gençlere kıyasla daha tutarlı bir şekilde geliştiğini göstermektedir. Özellikle, yaşlı bireylerin empati seviyelerinin genel olarak azalmadığı, ancak belirli sosyal durumlarda empatik tepkilerin sınırlı olabileceği gözlemlenmiştir (20).

Yaşlanma sürecinin bireylerin sosyal etkileşimlerinde empati deneyimlerini nasıl şekillendirdiğine dair yapılan araştırmalar, yaşlı bireylerin sosyal bağlarını sürdürme ve duygusal destek arama konusunda genellikle daha başarılı olduklarını ortaya koymaktadır. Ancak, bazı sosyal ortamlarda yaşlıların empatik tepkilerinin gençlere kıyasla daha sınırlı olabileceği de ifade edilmiştir. Bu durum, yaşa bağlı bilişsel değişikliklerle bağlantılı olup, empati süreçlerini etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır (21). Sonuç olarak, kognitif empati ve yaş arasındaki ilişki, sosyal etkileşimlerde önemli bir rol oynamakta ve bireylerin sosyal çevreleriyle olan etkileşimlerini şekillendirmektedir.

2.3. AFEKTİF EMPATİ

Afektif empati, bireylerin diğer insanların duygusal hallerine duygusal bir yanıt verme ve bu hisleri paylaşma yeteneğini tanımlamaktadır. Bu yetenek, bireylerin sosyal ilişkilerini güçlendirerek ve sosyal destek alma yeteneklerini artırarak, sosyal etkileşimlerin kalitesini önemli ölçüde iyileştirir. Araştırmalar, yaşlı bireylerin afektif empati seviyelerinin genellikle yüksek olduğunu ve bu durumun duygusal düzenleme stratejileriyle desteklendiğini ortaya koymaktadır (22).

Bireylerin yaşlanmasıyla birlikte duygusal deneyimlere karşı duyarlılıklarının arttığı ve bu artışın sosyal ilişkilerde daha derin bir anlayış geliştirmelerine katkıda bulunduğu gözlemlenmektedir. Özellikle yaşlı bireyler, geçmişteki deneyimlerinden ve sosyal etkileşimlerinden elde ettikleri bilgi birikimi sayesinde, başkalarının duygusal durumlarına daha etkili bir şekilde yanıt verebilmektedirler. Bu durum, sosyal destek arayışında da belirleyici bir rol oynamaktadır (23). Sonuç olarak, afektif empati, bireylerin sosyal ilişkilerini güçlendiren önemli bir beceri olup, yaşlı bireylerde bu becerinin yüksek seviyelerde bulunması, sosyal etkileşimlerin kalitesini artırmaktadır.

2.4. DİL BOZUKLUKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE BETİMSSEL VE STANDART YAKLAŞIMLAR

Dil bozukluklarının değerlendirilmesi, bireylerin dilsel yeteneklerini analiz eden betimsel yöntemler ile ölçülebilir kriterlere dayanan standart yöntemleri bir araya getirmektedir. Bu iki yöntemin entegrasyonu, dil bozukluğu yaşayan bireylerin iletişim yeteneklerinin detaylandırılmasına imkân tanımaktadır. Özellikle empati ve sosyal etkileşim konularında gerçekleştirilen araştırmalarda, dil bozukluğu olan bireylerin sosyal etkileşim becerilerini değerlendirmek amacıyla bu yöntemlerin birlikte kullanılması büyük bir önem taşımaktadır. (24).

Araştırmalar, dil bozukluğu yaşayan bireylerin sosyal etkileşimlerinde çeşitli zorluklarla karşılaşabileceğini ortaya koymaktadır. Bu durum, bireylerin empati kurma yeteneklerini olumsuz yönde etkileyebilir ve sosyal ilişkilerdeki dinamikleri değiştirebilmektedir. Betimsel ve standart ölçüm yöntemlerinin bir arada kullanılması, bu bireylerin sosyal etkileşim becerilerini daha iyi kavrayabilmek ve destekleyebilmek için gerekli verileri sağlamaktadır (25). Sonuç olarak, dil bozukluklarının değerlendirilmesinde kullanılan

çok yönlü yaklaşımlar, bireylerin sosyal etkileşim becerilerini anlamak için kritik bir rol oynamaktadır.

2.5. ANLATILARDA MAKROYAPISAL ÖZELLİKLER

Anlatılardaki makroyapısal özellikler, bireylerin sözel ifadelerinin genel yapısını değerlendirmektedir. Bu tür bir analiz, bireylerin öykü anlatma yeteneklerini, anlatılarında benimsedikleri mantıksal düzeni ve öz-düzenleme stratejilerini açığa çıkarmaktadır (26; 27). Empati ile ilişkili anlatısal yapılar, bireylerin sosyal kognitif becerilerini anlamak için kritik bilgiler sunmaktadır (28).

Öyküleme, bireylerin yaşadıkları deneyimleri ve hissettikleri duyguları düzenli bir şekilde dile getirmelerine olanak tanımaktadır. Makroyapısal analiz ise anlatının temel temalarını, olayların akışını ve genel yapısını inceleyerek değerlendirme yapmaktadır (29). Bu değerlendirme, bireyin düşünce süreçleri ve empatik yetenekleri hakkında bilgi vermektedir.

Yapılan araştırmalar, özellikle yaşlı bireyler arasında, anlatıların makroyapısal unsurlarının empati seviyeleriyle bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. Yaşlı bireylerin anlatılarında duygusal ve bilişsel içeriklerin zenginliği, onların empatik becerilerinin bir yansıması olarak değerlendirilebilmektedir. Bu bağlamda, anlatı analizi, empati ve sosyal kognisyon araştırmalarında değerli bir araç olmaktadır (30).

Anlatıların makroyapısal analizi, dil ve bilişsel bilimler disiplinlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu tür bir analiz, bireylerin dilsel ifadeleri, düşünsel süreçleri ve sosyal etkileşimleri hakkında kapsamlı veriler sağlamaktadır (31). Dolayısıyla, empati ve sosyal kognisyon çalışmalarında anlatı analizi, bireylerin içsel deneyimlerini ve başkalarıyla olan etkileşimlerini anlamada kritik bir yöntem olarak kabul edilmektedir.

2.6. MAKROYAPISAL DİL ANALİZİNDE SOSYAL KOGNİTİF PARAMETRELERİN İNCELENMESİ

Makroyapısal dil analizi, bireylerin sosyal kognisyon ve empati yeteneklerini değerlendirmede kritik bir rol oynamaktadır. Bu tür bir analiz, bireylerin diğer insanların duygularını ve düşüncelerini ne derece kavrayabildiğini ve bu anlayışı dil aracılığıyla ifade etme yeteneklerini açığa çıkarmaktadır (32). Sosyal kognitif parametreler, bireylerin sosyal etkileşimlerdeki yetkinliklerini değerlendirmek için kritik bir rol oynamaktadır.

Araştırmalar, makroyapısal dil analizi ile elde edilen verilerin, bireylerin empatik tepkilerini ve sosyal kognisyon seviyelerini yansıtmaya yeteneğine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu tür bir analiz, özellikle dil bozukluğu yaşayan bireylerin sosyal kognitif süreçlerinin nasıl etkilendiğini anlamak açısından önemli bir araç olmaktadır (33). Anlatılardaki yapısal unsurların incelenmesi, bireylerin sosyal ilişkilerdeki becerilerini ve başkalarının perspektifini anlama yeteneklerini değerlendirmek için önemli bir yöntemdir. Sonuç olarak, makroyapısal dil analizi, bireylerin sosyal kognisyon ve empati becerilerini anlamak için değerli bir araç sunmaktadır.

2.7. SÖYLEMDEKİ EMPATİK ÖZELLİKLERİN İNCELENMESİ

Söylem analizi, bireylerin empati yeteneklerini anlamak için etkili bir araç olarak dikkat çekmektedir. Bu yöntem, bireylerin empatik ifadelerini ve bu ifadelerin sosyal bağlam içindeki yerini inceleyerek, sosyal etkileşimlerdeki becerilerini değerlendirme imkânı sunmaktadır. Araştırmalar, empatik ifadelerin söylem analizi ile belirlenebileceğini göstermektedir (4).

Söylem analizi, bireylerin dil kullanımını incelemenin ötesinde, bu dilin arkasındaki sosyal dinamikleri anlamaya yönelik bir çaba olarak kabul edilebilmektedir. Bu çerçevede, empati kurma yeteneği, bireylerin sosyal ortamlarda nasıl etkileşimde bulunduğunu ve başkalarının duygusal durumlarını nasıl algıladıklarını ortaya koymaktadır. Özellikle sosyal kognisyon alanında gerçekleştirilen araştırmalar, bu tür analizlerin empati ile ilişkili davranış ve tutumları daha derinlemesine anlamamıza katkı sağladığını göstermektedir (34). Sonuç olarak, söylem analizi, bireylerin empatik becerilerini anlamak ve sosyal etkileşimlerdeki dinamikleri değerlendirmek için değerli bir araç olmaktadır.

2.8. SÖYLEMDEKİ EMPATİK BULGULAR VE ÖZELLİKLERİ

Empatik bulgular, bireylerin iletişimlerinde yer alan duygusal ve bilişsel ifadelerle sıkı bir bağ içerisinde. Bu bulguların tespit edilmesi, bireylerin sosyal işlevselliklerini ve diğerleriyle olan etkileşimlerini kavrayabilmek açısından son derece önemlidir. Özellikle empati ile ilgili olan bu göstergeler, sosyal becerilerin geliştirilmesinde hayati bir rol oynamaktadır (35).

Araştırmalar, empatik ifadelerin bireylerin sosyal ilişkilerdeki başarılarını ve başkalarının duygusal durumlarını kavrama yeteneklerini etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, empati, bireylerin sosyal etkileşimlerde daha verimli olmalarını sağlayan önemli bir yetenek olarak dikkat çekmektedir (36). Dolayısıyla, empatik bulguların analizi, bireylerin sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik stratejilerin belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Sonuç olarak, empatik bulguların incelenmesi, bireylerin sosyal etkileşimlerdeki yetkinliklerini değerlendirmek ve bu yetkinlikleri geliştirmek için önemli bir araç olarak görülmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Genç ve yaşlı bireylerin anlatılarında içsel durum terimlerinin kullanım sıklıklarını incelemeyi amaçlayan, kesitsel ve betimsel bir modelle tasarlanmış bu çalışmaya toplamda 100 katılımcı dahil edilmiştir. Araştırmanın verileri, İstanbul Atlas Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi Uygulama Laboratuvarı'nda toplanmış olup, 2024 yılı içerisinde altı aylık bir süre boyunca yürütülmüştür. Çalışmaya ilişkin etik onay, İstanbul Atlas Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 19.11.2024 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda, 09/29 sayılı toplantı kararına istinaden E-22686390-050.99-54968 numaralı onayla alınmıştır.

3.2. KATILIMCILAR

3.2.1. Evren/ Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini 2024 yılında İstanbul Atlas Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi uygulama laboratuvarına başvuran sağlıklı danışan yakınlarından oluşmaktadır. Çalışma için gereken minimum örneklem sayısı “G*Power” programı kullanılarak hesaplanmıştır. Bağımlı grup için güç=0.80, güven düzeyi $\alpha=0.05$ olarak belirlendiğinde çalışmada gerekli olan minimum örneklem sayısı 100 olarak ölçülmüştür. Bu bağlamda araştırmanın evrenini benzer demografik özelliklere sahip 18-23 yaş arası 50 birey ile 65 yaş üzeri 50 birey oluşmaktadır.

3.2.2. Dahil Edilme Kriterleri

- a) Gönüllü olmak,
- b) 18-23 yaş veya 65 yaş ve üzeri olmak,
- c) MoCA-TR'den 21 puan ve üzeri almış olmak,
- d) Primer nörolojik/psikiyatrik hastalık tanısına sahip olmamak.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu bölümde, çalışmanın veri toplama sürecinde kullanılan araçlarla ilgili bilgiler detaylandırılmıştır.

3.3.1. Gönüllü Onam Formu

Katılımcılara çalışma hakkında bilgi verilmiş ve araştırmanın amacı açıklanmıştır. Çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen bireylerden onaylarını ifade eden bir form doldurmaları istenmiştir.

3.3.2. Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi gibi demografik verilerini toplamak için araştırmacı tarafından oluşturulan bir form uygulanmıştır.

3.3.3. Montreal Bilişsel Değerlendirme Ölçeği (MoCA-TR)

Bu çalışmada, katılımcıların bilişsel yeteneklerini ölçmek amacıyla Montreal Bilişsel Değerlendirme Aracı (MoCA-TR) kullanılmıştır. MoCA-TR formu, dikkat, bellek, dil ve görsel-uzamsal beceriler gibi çeşitli bilişsel işlevleri değerlendiren kısa bir testtir ve demans gibi bilişsel bozuklukların erken tanısında yaygın olarak tercih edilmektedir. Belirlenen yaş grupları ve bilişsel düzeyler göz önünde bulundurularak, katılımcılara bireysel görüşmeler sırasında MoCA-TR formu uygulanmıştır. Testin uygulanması esnasında, katılımcıların stres seviyelerini azaltmak ve en iyi performanslarını sergilemelerini sağlamak için destekleyici bir ortam oluşturulmuştur. Elde edilen veriler, yaş ve bilişsel düzeye göre karşılaştırmalı analizler yapılarak değerlendirilmiştir. Bu yaklaşım, bireylerin içsel durum terimlerini kullanma biçimlerindeki farklılıkları daha kapsamlı bir şekilde anlamaya katkıda bulunmaktadır (37).

MoCA-TR testinin Türkçe geçerlik çalışması, 2010 yılında Erkin ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, testin Türkçe konuşan bireyler için geçerliliğini ve güvenilirliğini incelemiştir. Araştırmada, MoCA-TR'nin demans ve hafıza bozukluğu yaşayan bireylerde etkili bir tarama aracı olduğu sonucuna varılmıştır (38)

3.3.4. Video Temelli Pragmatik Dil Bozukluğu Değerlendirme Aracı

Evlilik yüzüğü almak amacıyla bir araya gelen bir kadın (a), bir erkek (b) ve erkeğin ablası (c) arasında geçen olaylar, dört bölümden oluşan bir senaryo şeklinde tasarlanmıştır. İlk üç bölümde karakterler sırasıyla a-b, b-c ve a-c şeklinde etkileşim kurarken, son bölümde tüm

karakterler (a-b-c) bir araya gelmektedir. Her bölüm maksimum 30 saniye sürmekte olup, her bölümün sonunda aktörlere duygu ve düşüncelerine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Dört bölümün birleştirilmesiyle oluşturulan video, katılımcılara izletildikten sonra onlardan bu olayı anlatmaları, hislerini ve düşüncelerini paylaşmaları istenmiştir. Ayrıca, problemleri durumlara olası çözümler önermeleri ve farklı sonlar hakkında görüş bildirmeleri talep edilmiştir. Yanıtlar emosyonel terim, kognitif terim, linguistik terim ve fizyolojik terim kategorileri altında analiz edilmiştir.

Şekil 3.1: Sosyal Kognisyon Videosu 1.Sahne Kesiti

3.3.4.1. Sosyal Kognisyon Videosu Senaryo ve Soruları Hakkında Genel Bilgiler

Bu çalışmada, sosyal kognisyonu değerlendirmek amacıyla dört farklı sahne ve senaryodan oluşan sosyal kognisyon videosu kullanılmıştır. Senaryolar, günlük hayatta karşılaşılabilecek sosyal etkileşimleri ve iletişim dinamiklerini içermektedir. Her sahnede, bireyler arasındaki duygu, düşünce, niyet ve iletişim stratejileri analiz edilmeye çalışılmıştır.

1.Sahne Gelin – Damat Konuşması: Çiftin bir kuyumcуда yüzük seçme sürecinde yaşadığı iletişim dinamikleri ele alınmaktadır.

2.Sahne Gelin – Görümce Konuşması: Gelin ve görümcenin yüzük hakkında konuştuğu, sosyal imalar ve duygusal tepkiler değerlendirilmektedir.

3.Sahne Damat – Görümce Konuşması: Damat ve görümce arasındaki finansal durum ve yüzüğün ödenmesiyle ilgili konuşma süreci incelenmektedir.

4.Sahne Gelin – Görümce – Damat Kuyumcуда: Yüzük alımı sırasında tarafların karar alma süreçleri, etkileşim ve manipülasyon dinamikleri üzerine odaklanılmaktadır.

İzletilen her sahne sonunda sahneye ait sorular sorularak katılımcıların, ilgili sahneye ait olan karakterlerin duygu ve düşüncelerini anlamlandırmasını, olası gafları tespit etmesini ve iletişim stratejilerini değerlendirmesini amaçlanmıştır. Devamında, 4 sahne izletildikten sonra genel sorular aracılığıyla katılımcıların olayları nasıl yorumladıkları ve alternatif çözüm önerileri sunma becerileri incelenmiştir.

3.3.5. Veri Toplama Yöntemi ve Analiz Süreci

İstanbul Atlas Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi bölümü uygulama laboratuvarında uygun koşullar sağlanan bir odada çalışmaya katılmayı kabul eden katılımcılarla yüz yüze toplanmıştır. Katılımcılara sırasıyla, gönüllü bilgilendirilmiş onam formu, demografik bilgi formu ve ardından MoCA-TR uygulanmıştır.

Dahil etme kriterlerini sağlayan katılımcılara Video Temelli Pragmatik Dil Bozukluğu Değerlendirme Aracı izletilmiştir. Video izletme prosedürü olarak her sahne ardından sahne soruları sorularak bir sonraki sahneye geçilmiş ve 4 sahne bittikten sonra genel sorular sorularak akıllarında kaldığı kadarı ile olay örgüsünün anlatılması istenmiştir. Katılımcılardan alınan yanıtlar, çevrim yazıya dönüştürülerek transkript edilmiştir. Transkriptler emosyonel, kognitif, linguistik ve fizyolojik terim kategorileri altında analiz edilmiştir. Terimler, belirtilen kategorilere göre sınıflandırıldıktan sonra sayısal olarak değerlendirilmiştir. Bu analizler, değerlendirme güvenilirliğini ve fikir birliğini sağlamak amacıyla, üç farklı Dil ve Konuşma Terapisti (DKT) tarafından inter ve intra skorlama yöntemleri kullanılarak körleme yöntemiyle incelenmiştir.

Tablo 3.1: İçsel Duru Terim Türleri ve Örnekler

<u>İçsel Durum Terimleri</u>	<u>Örnek</u>
Kognitif Terim	“Gelin olmaması gerektiğini anlatıyor ama gelin <u>inanmıyor</u> ona.” “Gelin, görünceyi <u>anlıyor</u> .” “Arkada yatan olayı herkes <u>biliyor</u> aslında.” “Gelin, görünceyi fesatlığını <u>idrak edince</u> hemen damatla konuşuyor.” “Yüzüğü almak <u>istiyor</u> .”
Emosyonel Terim	“Gelin, <u>üzgün hissediyor</u> .” “Damat <u>kızmış</u> ama bir şey demiyor.” “Görümce görünce <u>şok oluyor</u> .” “Gördüklerime göre <u>çekememezlik</u> kokusu var.” “Gelin, görünceyi fesatlığını <u>idrak edince</u> hemen damatla konuşuyor.”
Linguistik Terim	“Damat kızmış ama bir şey <u>demiyor</u> .” “Damat <u>söylüyor</u> ama gelin duymuyor.” “Gelin olmaması gerektiğini <u>anlatıyor</u> ama gelin inanmıyor ona.” “Gelin, görünceyi fesatlığını idrak edince hemen damatla <u>konuşuyor</u> .”
Fizyolojik Terim	“Görümce <u>görünce</u> şok oluyor.” “Çekememezlik <u>kokusu</u> var.” “Damat söylüyor ama gelin <u>duymuyor</u> .” “Yüzüğü <u>görür görmez</u> beğeniyor.” “Söylenenlere kulak asmıyor hiç, <u>duymamazlıktan</u> geliyor.”

*Tabloda verilen örnekler katılımcı cevaplarından seçilerek verilmiştir.

3.3.6. İstatistiksel Analiz

Bu çalışmada verilerin analizi, Jamovi (sürüm 2.6.22) istatistik yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde, sıralı ölçeklere uygun bir yöntem olan Spearman’s rho korelasyon analizi uygulanmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi olarak $p = 0.05$ kabul edilmiştir. Gruplar arasındaki farkların değerlendirilmesi için ise, verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle Mann-Whitney U testi gibi parametrik olmayan yöntem tercih edilmiştir.

Bu çalışmada, bağımsız değişkenlerin bireyin "Yaşlı" grubunda yer alma olasılığı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ikili lojistik regresyon analizi uygulanmıştır. Lojistik regresyon modeli, bağımsız değişkenlerin yaşlılık olasılığına katkısını değerlendirmek için tercih edilmiştir. Modelin genel uyumu ve anlamlılığı Ki-kare testi (χ^2), McFadden R^2 katsayısı, Akaike Bilgi Kriteri (AIC) ve Deviance gibi çeşitli uyum ltleri kullanılarak test edilmiştir.

Modelin tahmin gücünü değerlendirmek amacıyla Duyarlılık (Sensitivity), zgllk (Specificity) ve ROC Eğrisi Altında Kalan Alan (AUC) gibi performans ltleri hesaplanmıştır. Tüm analizler, parametrik varsayımlar ve model uygunluğu göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, katılımcılardan elde edilen verilerin analiz sonuçları ve bu sonuçlara dayalı olarak yapılan yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 4.1: Cohen's Kappa Sonuçları (Uygulayıcı Güvenirliği Bulguları)

Rater Çifti	Değişken	Kappa	z	p-değeri	Yorum
K2-K3	MoCa-TR	1.000	15.6	0.000	Mükemmel uyum, değerlendirciler arasında tam bir anlaşma.
K2-K3	Emosyonel Terimler	0.854	30.9	0.000	Çok iyi uyum, değerlendirciler büyük ölçüde hemfikir.
K2-K3	Kognitif Terimleri	0.896	31.6	0.000	Çok iyi uyum, değerlendirciler büyük ölçüde hemfikir.
K2-K3	Linguistik Terimler	1.000	28.0	0.000	Mükemmel uyum, değerlendirciler arasında tam bir anlaşma.
K2-K3	Fizyolojik Terimler	1.000	22.8	0.000	Mükemmel uyum, değerlendirciler arasında tam bir anlaşma.
K1-K2	MoCa-TR	1.000	18.2	0.000	Mükemmel uyum, değerlendirciler arasında tam bir anlaşma.
K1-K2	Emosyonel Terimler	0.834	29.8	0.000	Çok iyi uyum, değerlendirciler büyük ölçüde hemfikir.
K1-K2	Kognitif Terimleri	0.855	33.9	0.000	Çok iyi uyum, değerlendirciler büyük ölçüde hemfikir.
K1-K2	Linguistik Terimler	0.873	25.9	0.000	Çok iyi uyum, değerlendirciler büyük ölçüde hemfikir.
K1-K2	Fizyolojik Terimler	0.977	20.6	0.000	Mükemmel uyum, değerlendirciler arasında neredeyse tam bir anlaşma.

*K1:Kontrol Terapisti- 1, K2: Kontrol Terapisti- 2, K3: Kontrol Terapisti- 3

* Cohen's Kappa sonuçlarına göre, hem K2-K3 hem de K1-K2 değerlendirci çiftleri için değişkenler arasında güçlü bir uyum gözlenmiştir.

Tablo 4.1’de, Cohen's Kappa testi, değerlendirciler arasındaki uyumu incelemek amacıyla kullanılmıştır. Tabloya göre, her bir değişken için değerlendirciler arasında farklı düzeylerde uyum gözlenmiştir.

Mükemmel Uyum (Kappa = 1.000): MoCa-TR, Linguistik Terimler ve Fizyolojik Terimler değişkenlerinde, değerlendiriciler arasında tam bir uyum sağlanmıştır. Bu, bu alanlarda kullanılan değerlendirme ölçütlerinin oldukça belirgin, net ve anlaşılır olduğuna işaret etmektedir.

Çok İyi Uyum (Kappa > 0.8): Emosyonel Terimler ve Kognitif Terimler değişkenlerinde değerlendiriciler arasında çok iyi düzeyde bir uyum gözlemlenmiştir. Bu, değerlendiricilerin büyük ölçüde benzer sonuçlara vardığını ancak küçük farklılıkların da mümkün olabileceğini göstermektedir.

İstatistiksel Anlamlılık: Tüm değişkenlerde elde edilen p-değerlerinin 0.000 olması, gözlemlenen uyumların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ve değerlendiriciler arasındaki tutarlılığın rastlantısal olmadığını göstermektedir.

Bu bulgular, değerlendiriciler arasında yüksek bir güvenilirlik ve tutarlılık olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle MoCA-TR, Linguistik Terimler ve Fizyolojik Terimler alanlarındaki mükemmel uyum, bu değişkenlerin değerlendirilmesinde uygulayıcılar arasında herhangi bir anlaşmazlık olmadığını ve belirli ölçütler kullanılarak tutarlı sonuçlar elde edildiğini göstermektedir. Bu sonuçlar, araştırmanın güvenilirliğini artırmakta ve uygulayıcıların aynı ölçütlere dayalı olarak benzer değerlendirmeler yapabilme kapasitelerini vurgulamaktadır.

Tablo 4.2: Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler ve Klinik Özellikleri (N=100)

Özellikler	Kategori	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	52	52.00
	Kadın	48	48.00
Grup	Genç (18-23 Yaş)	50	50.00
	Yaşlı (65 Yaş ve üzeri)	50	50.00
Eğitim	Lise	19	19.00
	Ortaokul	6	6.00
	Üniversite ve üstü	62	62.00
	İlkokul	13	13.00

Tablo 4.2’de, çalışma grubunu oluşturan 100 katılımcıya ait demografik özellikler ve klinik veriler özetlenmiştir. Cinsiyet dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %52’sinin (n=52) erkek, %48’inin (n=48) kadın olduğu görülmektedir. Yaş gruplarına göre değerlendirme yapıldığında ise, eşit bir dağılım sağlanmış olup katılımcıların %50’si (n=50) genç, %50’si (n=50) yaşlı bireylerden oluşmaktadır.

Eğitim düzeyi açısından katılımcılar arasında en yüksek oran %62 (n=62) ile üniversite ve üzeri eğitime sahip bireylere aittir. Lise mezunları %19 (n=19) ile ikinci sırada yer alırken, ilköğretim mezunlarının oranı %13 (n=13), ortaokul mezunlarının oranı ise %6 (n=6) olarak belirlenmiştir. Bu veriler, katılımcı grubunun eğitim düzeyi açısından geniş bir yelpazeye sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.3: Bağımsız Örneklem Testleri ve Grup Betimlemeleri

Değişken	Grup	N	Ortalama	Medyan	SS	Etki Büyüklüğü	p-değeri
Moca-TR	Genç (18-23 Yaş)	50	27.78	28.00	2.24	-0.564	< .001
	Yaşlı (65 Yaş ve üzeri)	50	25.46	25.50	2.21		
Emosyonel Terimler	Genç (18-23 Yaş)	50	42.96	38.50	23.42	-0.380	0.001
	Yaşlı (65 Yaş ve üzeri)	50	31.28	29.00	15.01		
Kognitif Terimler	Genç (18-23 Yaş)	50	33.28	29.00	19.25	0.159	0.172
	Yaşlı (65 Yaş ve üzeri)	50	37.42	35.50	19.20		
Linguistik Terimler	Genç (18-23 Yaş)	50	11.30	10.00	7.13	0.201	0.084
	Yaşlı (65 Yaş ve üzeri)	50	13.82	14.00	8.23		
Fizyolojik Terimler	Genç (18-23 Yaş)	50	5.94	4.50	4.98	-0.205	0.076
	Yaşlı (65 Yaş ve üzeri)	50	4.68	3.00	4.74		

*Mann-Whitney U testi gruplar arasında (genç ve yaşlı) yapılan karşılaştırmalar için kullanılmıştır. Etki büyüklüğü sıra biserial korelasyon olarak raporlanmıştır. SS: Standart Sapma.

Tablo 4.3’de, genç ve yaşlı gruplar arasındaki değişkenlere ilişkin bağımsız örneklem testlerini ve grup betimlemelerini sunmaktadır. Analizlerde, MoCA-TR ve Emosyonel Terimler değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < .05$). Genç grubun bu iki değişkende yaşlı gruba kıyasla daha yüksek ortalama ve medyan değerlere sahip olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle MoCA-TR değişkeni için rapor edilen büyük etki büyüklüğü ($r = -0.564$), genç grubun bilişsel performansta önemli bir üstünlük taşıdığını ortaya koymaktadır.

Kognitif Terimler, Linguistik Terimler ve Fizyolojik Terimler değişkenleri açısından ise gruplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > .05$). Bu sonuçlar, iki grubun bu değişkenler açısından benzer değerlere sahip olduğunu göstermektedir.

Etki büyüklükleri incelendiğinde, MoCA-TR değişkeni için yüksek düzeyde bir etki büyüklüğü raporlanırken, diğer değişkenler için etki büyüklükleri küçük ila orta düzey arasında değişmektedir. Bu bulgular, genç ve yaşlı gruplar arasındaki farklılıkların bazı alanlarda belirgin olduğunu, diğer alanlarda ise iki grubun benzer özellikler taşıdığını göstermektedir.

Tablo 4.4: Bağımsız Örneklem Testleri Ve Grup Betimlemeleri (Cinsiyet Grupları)

Değişken	Grup	N	Ortalama	Medyan	SS	Etki Büyüklüğü	p-değeri
MoCA-TR	Erkek	52	26.31	26.50	2.30	0.1967	0.088
	Kadın	48	26.96	28.00	2.69		
Emosyonel Terimler	Erkek	52	35.44	30.00	16.64	0.0733	0.530
	Kadın	48	38.94	30.50	23.93		
Kognitif Terimler	Erkek	52	35.56	33.00	17.58	-0.0645	0.581
	Kadın	48	35.13	30.00	21.07		
Linguistik Terimler	Erkek	52	13.19	11.50	8.58	-0.0653	0.576
	Kadın	48	11.00	11.00	6.79		
Fizyolojik Terimler	Erkek	52	5.31	3.00	5.37	0.1086	0.349
	Kadın	48	5.10	3.00	4.92		

* Mann-Whitney U testi gruplar arasında (Erkek vs. Kadın) yapılan karşılaştırmalar için kullanılmıştır. Etki büyüklüğü sıra biserial korelasyon olarak raporlanmıştır. Anlamlı sonuç bulunmamıştır ($p > .05$). SS:Standart Sapma

Tablo 4.4’de, erkek ve kadın grupları arasındaki değişkenlere ilişkin bağımsız örneklem testleri ve grup betimlemeleri sunulmuştur. Yapılan analizlerde, tüm değişkenler için p-değerlerinin 0.05’in üzerinde olduğu belirlenmiştir ($p > .05$). Bu durum, cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

Etki büyüklükleri değerlendirildiğinde, tüm değişkenlerde düşük düzeyde bir etki büyüklüğü raporlanmıştır. En yüksek etki büyüklüğü MoCA-TR değişkeninde gözlemlenmiş ($r = 0.1967$), ancak bu da anlamlı bir fark oluşturacak düzeyde değildir.

Grup betimlemelerine bakıldığında, kadınların MoCA-TR, Emosyonel Terimler ve Fizyolojik Terimler değişkenlerinde erkeklere göre daha yüksek ortalama puanlara sahip olduğu görülmektedir. Buna karşılık, erkeklerin Kognitif Terimler ve Linguistik Terimler değişkenlerinde kadınlardan biraz daha yüksek ortalamalara sahip olduğu tespit edilmiştir.

Genel olarak, cinsiyet grupları arasında hiçbir değişken için anlamlı farklılık bulunmamış, gözlemlenen farklar düşük düzeyde kalmıştır. Bu bulgular, çalışmada değerlendirilen değişkenlerin cinsiyet bağlamında belirgin bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5: MoCA-TR İle Diğer Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar

MoCA-TR		
Değişken	Spearman's rho	p-değeri
Emosyonel Terimler	0.178	0.077
Kognitif Terimler	0.003	0.980
Linguistik Terimler	-0.074	0.465
Fizyolojik Terimler	0.171	0.090

* Spearman's rho testi MoCa-TR ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılmıştır. Anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 4.5’de, MoCA-TR ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiler Spearman’s rho testi ile değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, hiçbir değişken ile MoCA-TR arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > .05$).

Korelasyon katsayıları incelendiğinde, değerlerin oldukça düşük olduğu ve istatistiksel anlamlılık düzeyine ulaşmadığı görülmektedir. En yüksek pozitif korelasyon, MoCA-TR ile Emosyonel Terimler arasında tespit edilmiştir ($\rho = 0.178$); ancak bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı değildir. Benzer şekilde, Fizyolojik Terimler değişkeni ile MoCA-TR arasında pozitif bir ilişki ($\rho = 0.171$) gözlemlenmiş, ancak bu da anlamlılık eşiğini karşılamamıştır.

Linguistik Terimler değişkeni ile MoCA-TR arasında ise negatif bir korelasyon bulunmuş ($\rho = -0.074$), ancak bu ilişkinin de anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Kognitif Terimler değişkeni ile MoCA-TR arasında neredeyse hiç korelasyon olmadığı ($\rho = 0.003$) gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak, MoCA-TR ile diğer değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanamamış olup, elde edilen korelasyon katsayıları ilişkilerin oldukça zayıf olduğunu göstermektedir. Bu durum, incelenen değişkenlerin MoCA-TR ile ilişkisinin sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.6: Yaş İle Diğer Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar

YAŞ		
Değişken	Spearman's rho	p-değeri
Emosyonel Terimler	-0.295 **	0.003
Kognitif Terimler	0.068	0.501
Linguistik Terimler	0.075	0.456
Fizyolojik Terimler	-0.166	0.099

* Spearman's rho testi Yaş ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılmıştır.

Tablo 4.6'de, yaş ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiler Spearman's rho testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, yaş ile Emosyonel Terimler arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmuştur ($\rho = -0.295$, $p = 0.003$). Bu sonuç, yaşın artmasıyla birlikte Emosyonel Terimler skorlarının azalma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Kognitif Terimler, Linguistik Terimler ve Fizyolojik Terimler değişkenleri ile yaş arasında ise anlamlı bir ilişki saptanamamıştır ($p > .05$). Korelasyon katsayıları incelendiğinde,

bu değişkenlerin yaş ile olan ilişkilerinin oldukça zayıf olduğu görülmektedir. Kognitif Terimler ($\rho = 0.068$) ve Linguistik Terimler ($\rho = 0.075$) değişkenleri yaş ile pozitif, Fizyolojik Terimler ($\rho = -0.166$) değişkeni ise negatif bir ilişki göstermiş, ancak bu ilişkiler istatistiksel anlamlılık düzeyine ulaşmamıştır.

Sonuç olarak, yaş ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiler incelendiğinde, yalnızca Emosyonel Terimler ile yaş arasında anlamlı bir bağlantı tespit edilmiştir. Diğer değişkenler ile yaş arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, bulgular yaşı özellikle emosyonel durum üzerinde etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Tablo 4.7: Korelasyon Matrisi

Correlation Matrix							
	Kat Sayı	Yaş	MoCA-TR	Emosyonel Terimler	Kognitif Terimler	Linguistik Terimler	Fizyolojik Terimler
Yaş	r	—					
	p	—					
MoCA-TR	r	-0.387***	—				
	p	<.001	—				
Emosyonel Terimler	r	-0.295**	0.178	—			
	p	0.003	0.077	—			
Kognitif Terimler	r	0.068	0.003	0.614***	—		
	p	0.501	0.980	<.001	—		
Linguistik Terimler	r	0.075	-0.074	0.415***	0.509***	—	
	p	0.456	0.465	<.001	<.001	—	
Fizyolojik Terimler	r	-0.166	0.171	0.579***	0.565***	0.543***	—
	p	0.099	0.090	<.001	<.001	<.001	—
* p < .05, ** p < .01, *** p < .001							

Tablo 4.7’da, Spearman's rho testi kullanılarak değişkenler arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, tüm değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı

ve pozitif yönlü korelasyonlar bulunduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, değişkenlerin birbiriyle orta ila güçlü düzeyde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Yaş ve MoCA-TR arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r_s = -0.387$, $p < .001$). Bu sonuç, yaşın artmasıyla birlikte bireylerin bilişsel performanslarında bir düşüş yaşandığını göstermektedir. Benzer şekilde, yaş ile emosyonel terimler kullanımı arasında da anlamlı bir negatif korelasyon saptanmıştır ($r_s = -0.295$, $p = .003$). Bu bulgu, yaş ilerledikçe bireylerin emosyonel terimleri daha az kullandığını ifade etmektedir.

Kognitif Terimler ile Emosyonel Terimler arasındaki ilişki ($\rho = 0.614$, $p < .001$), çalışmada tespit edilen en güçlü korelasyon olarak dikkat çekmektedir. Bu bulgu, bilişsel durumun emosyonel terim ile yüksek düzeyde bir bağlantı içerisinde olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, Fizyolojik Terimler değişkeni, hem Emosyonel Terimler ($\rho = 0.579$, $p < .001$) hem de Kognitif Terimler ($\rho = 0.565$, $p < .001$) ile güçlü ilişkiler sergilemiştir.

Linguistik Terimler ile diğer değişkenler arasındaki korelasyonlar ise biraz daha düşük düzeyde olmakla birlikte, tümü anlamlı ve pozitif bulunmuştur. Özellikle Linguistik Terimler ile Kognitif Terimler ($\rho = 0.509$, $p < .001$) arasında orta düzeyde bir ilişki gözlemlenmiştir.

Genel olarak, çalışmadaki değişkenler arasında güçlü bir etkileşim olduğunu gösteren bu bulgular, özellikle bilişsel, emosyonel ve fizyolojik bileşenlerin birbirine paralel şekilde değiştiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, değerlendirmelerin bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasının önemini vurgulamaktadır.

Tablo 4.8: Genel Model Uyum Testi

Model	Deviance	AIC	R ² (McFadden)	χ^2	df	p
1	67.7	79.7	0.512	71.0	5	< .001

Modelin anlamlı olup olmadığını belirlemek için önerilen ki-kare (χ^2) testi sonucunda, modelin anlamlı bir şekilde veriye uyum sağladığı görülmektedir ($\chi^2(5) = 71.0$, $p < .001$). McFadden'in R^2 değeri 0.512 olarak hesaplanmıştır, bu da modelin iyi bir uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.9: Regresyon Katsayıları

Değişken	B (Tahmin)	SE	Z	p	OR (Olasılık Oranı)	Alt %95 CI	Üst %95 CI
Sabit (Intercept)	13.810	3.9781	3.47	< .001	994853.462	408.901	2.42e+9
MoCA	-0.506	0.1424	-3.55	< .001	0.603	0.456	0.797
Emosyonel Terimler	-0.173	0.0423	-4.09	< .001	0.841	0.774	0.914
Kognitif Terimler	0.145	0.0362	4.00	< .001	1.156	1.076	1.241
Linguistik Terimler	0.195	0.0844	2.31	0.021	1.215	1.030	1.434
Fizyolojik Terimler	-0.255	0.1108	-2.31	0.021	0.775	0.623	0.962

Regresyon katsayıları incelendiğinde, MoCA skorunun, emosyonel durum terimleri ile fizyolojik terimlerin "Yaşlı" grubuna dahil olma olasılığını azalttığı tespit edilmiştir. Buna karşılık, kognitif durum terimleri ile linguistik terimlerin daha fazla kullanımı "Yaşlı" olma olasılığını artıran değişkenler arasında yer almıştır.

MoCA skoru yüksek bireylerin yaşlı olma ihtimali anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur (OR = 0.603, $p < .001$). Emosyonel durum terimlerinin fazla kullanımı, bireylerin yaşlı olma ihtimalini azaltmıştır (OR = 0.841, $p < .001$). Kognitif durum terimlerinin daha sık kullanımı, yaşlılık olasılığını artırmıştır (OR = 1.156, $p < .001$). Linguistik terimlerin kullanımı arttıkça, bireyin yaşlı grubunda yer alma olasılığı yükselmiştir (OR = 1.215, $p = .021$). Fizyolojik terimlerin kullanımının artması, yaşlı olma ihtimalini azaltmıştır (OR = 0.775, $p = .021$).

Tablo 4.10: Modelin Tahmin Performansı

Ölçüt	Değer
Spesifiklik	0.880
Duyarlılık (Sensitivity)	0.840
AUC (Eğri Altı Alan)	0.927

Modelin tahmin performansı çok iyi gözükmektedir. ROC eğrisi altındaki alan (AUC) 0.927 olup, bu değer modelin oldukça güçlü bir ayırma performansına sahip olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmanın bulguları, kognitif ve dilsel faktörlerin yaşlılığın belirlenmesinde önemli rol oynadığını göstermektedir. MoCA skorunun yaşlı grupta düşük olması beklenen bir bulgudur. Emosyonel ve fizyolojik terimlerin kullanımının yaşlılıkla ters ilişkili olması, yaşlı bireylerin dil kullanımında daha az emosyonel ve fizyolojik terimlere yer vermesi ile ilişkilendirilebilir. Linguistik ve kognitif terimlerin yaşlı grupta daha fazla kullanılması ise bilişsel işlevlerin değişimleriyle ilişkilendirilebilir.

5. TARTIŞMA

5.1. TARTIŞMA

Bu çalışmada, içsel durum terim sıklıklarının yaş grupları arasında nasıl dağılım gösterdiği ve bilişsel seviyelerin bu durumu nasıl etkilediği incelenmektedir. Sonuçlar, belirli alanlarda yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu gösterirken, bazı özelliklerin yaş grupları arasında benzerlik gösterdiğini vurgulamaktadır. Çalışmanın sonuçları tartışma bölümünde ele alınmıştır.

Yaşlı bireylerin emosyonel terim kullanım sıklığını daha az kullanma eğilimi, duygusal deneyimlerini daha etkin yönetme becerileriyle ilişkilidir (39). Carstensen'in "Sosyo-duygusal Seçicilik Teorisi", yaşlıların duygusal deneyimlerini optimize etmek için stratejiler geliştirdiğini öne sürmektedir. Bu bağlamda, yaşlılar duygularını daha kontrollü ifade ederek daha az emosyonel terim kullanılabilmektedir. Teori, bireylerin yaşam sürelerine dair algılarının sosyal ilişkilerini ve duygusal deneyimlerini nasıl şekillendirdiğini açıklamaktadır. Zamanın sınırlı olduğu bilinciyle, yaşlılar olumlu duygusal deneyimlere odaklanarak sosyal çevrelerini seçici bir şekilde düzenleyebilmektedir. Sonuç olarak, yaşlı bireyler, duygusal olarak tatmin edici ilişkiler kurarak stres ve olumsuz duygularla başa çıkma stratejilerini güçlendirmektedir. Bu nedenle, daha az emosyonel terim kullanmaları, bilinçli duygusal düzenleme ve seçici sosyal etkileşim tercihleriyle ilişkilidir.

Emosyonel terimlerin kullanım sıklığı ile ilgili elde edilen veriler, özellikle metaforların duygusal deneyimlerin kavramsal çerçevesini oluşturmadaki önemini ortaya koymaktadır (40). Kartasheva, Örneğin, "öfke" ve "üzüntü" gibi duyguların farklı yaş grupları ve cinsiyetler arasında nasıl ifade edildiği, bu kavramların bireylerin bilişsel yapılarında nasıl düzenlendiğine dair değerli bilgiler sunmaktadır. Bu çalışmada, genç bireylerin daha fazla emosyonel terim kullanım sıklıkları, bu grubun duygusal durumlarını daha net bir şekilde ifade ettiğini göstermektedir.

Chomsky'nin performans ve kompetans ayrımını ele alarak, emosyonel terimleri kullanım sıklıklarının bireyin dil yeterliliği (kompetans) ile birlikte, söylem üretimindeki performansına da bağlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, emosyonel söylem, bireyin anlık dil kullanımında psiko-bilişsel süreçlerin bir yansıması olarak kabul edilebilmektedir. Alba-

Juez ve Larina tarafından gerçekleştirilen araştırmalar, dilin yalnızca referanssal bir araç olmanın ötesinde, duygusal ve pragmatik bir mekanizma olarak da işlev gördüğünü ortaya koymaktadır (41). Bu bulgular ışığında, genç ve yaşlı bireyler arasında emosyonel terimlerin kullanım sıklıklarındaki farklılıkların, dil performansındaki değişkenlikleri işaret ettiği sonucuna varılabilmektedir.

Psikanalitik perspektiften bakıldığında, söylem analizi, duyguların bilinçdışı süreçler ve bastırılmış temsiller aracılığıyla dilsel ifade biçimlerinin anlaşılmasına olanak tanımaktadır. Milani ve Richardson, duyguların bireyler arasındaki etkileşimde nasıl bir rol oynadığı ve bu etkileşimin söylemi nasıl şekillendirdiğini araştırmıştır (42). Elde edilen bulgular, yaş ilerledikçe duygusal ifadelerin daha az dile getirildiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, psikanalitik bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde, yaşlı bireylerin duygularını daha fazla içselleştirdiği ve dilsel düzlemde daha az dışavurumda bulunduğu şeklinde yorumlanabilmektedir.

Kognitif terimlerin kullanım sıklığında yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaması, yaşlı insanların bilişsel yeteneklerini koruyabildiği durumlarda bu terimleri kullanma yeteneğinin sabit kaldığına işaret edebilmektedir. Grainger ve arkadaşları, yaptıkları çalışmada kişinin bilişsel esneklik düzeyinin, başkalarının görüşlerini anlama becerisinde önemli bir rol oynadığını bildirmektedirler (43). Bu çalışmanın sonuçları, emosyonel ve linguistik terimlerin kullanım sıklığına oranla bilişsel kapasitenin daha az değiştiğini gösterebilmektedir.

Yaş, MoCA-TR ve içsel durum kavramları arasındaki ilişkiler incelenmiş ve elde edilen sonuçlar, bu değişkenler arasındaki önemli etkileşimleri ortaya koymuştur. Araştırmada belirlenen yaş ile bilişsel performans arasındaki negatif ilişki, önceki çalışmalarla uyumlu bir şekilde gözlemlenmiştir. Literatürde, yaşın ilerlemesiyle bilişsel işlevlerde bir azalma yaşandığına dair yaygın bir görüş bulunmaktadır (44). Bu durum, özellikle yürütücü işlevler, dikkat ve bellek süreçlerindeki gerilemelerle açıklanmaktadır (45).

MoCA-TR ile emosyonel terim sıklıkları, bilişsel durum terimleri, dilsel terimler ve fizyolojik terimlerin söylemdeki üretim sıklıkları arasındaki ilişkilerin zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlemlenmiştir. Bu bulgu, MoCA-TR'nin içsel durum terimleriyle doğrudan bir bağlantısının bulunmadığını göstermektedir. Araştırmalar, bilişsel işlevler ile

duygusal, dilsel ve fizyolojik durumlar arasındaki ilişkilerin karmaşık ve çelişkili olduğunu, bu nedenle anlamlı bir ilişki tespit edilemediğini ortaya koymaktadır (46; 47).

Çalışmada, en belirgin korelasyonun Kognitif Terimlerin sıklığı ile Emosyonel Terimlerin sıklığı arasında bulunduğu tespit edilmiştir. Bilişsel süreçler ile duygusal durum arasındaki bu güçlü ilişki, daha önceki araştırmalarla da desteklenmektedir. Örneğin, bireylerin bilişsel durumlarının duygusal işlemlerle sıkı bir bağ içerisinde olduğu, özellikle bellek ve dikkat gibi bilişsel süreçlerin duygu düzenleme ile ilişkili olduğu ortaya konulmuştur (48). Ayrıca, duygusal durumların bilişsel süreçler üzerinde doğrudan etkili olabileceği ve bireylerin kelime seçimlerini, dikkat süreçlerini ve dilsel ifadelerini şekillendirebileceği bilinmektedir (49).

Genç ve yaşlı bireyler arasında linguistik ve fizyolojik terim sıklıklarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklarının olmaması, linguistik ve fizyolojik ifadelerin yaş ilerledikçe önemli ölçüde değişmediğini göstermektedir. Bireylerin empati seviyeleri, sosyal etkileşimde kullanılan kelimelerle doğrudan ilişkili bulunmuştur (50). Bu nedenle, bu gruplarda farklılık olmaması, linguistik ifadelerin yaş ilerledikçe daha az etkilenebileceğini göstermektedir.

Empati, bireylerin iletişim kurma yeteneklerini geliştiren kritik bir faktördür ve hem bilişsel hem de duygusal boyutlarıyla incelenmektedir (51). Fokal beyin hasarı, bireylerin empati seviyelerini olumsuz yönde etkileyerek, dilsel ve duygusal ifadelerin çeşitliliğini kısıtlayabilmektedir. Yaşlanma süreci ise empati becerilerinde karmaşık değişimlere yol açmaktadır. Beadle ve arkadaşları, yaşlı bireylerin özellikle emosyonel empati konusunda koruyucu bir tutum sergileyebileceğini, ancak kognitif empati alanında gerileme yaşayabileceğini ifade etmiştir. Bu durum, yaşla birlikte azalan bilişsel kaynakların empati süreçleri üzerindeki etkisini göstermektedir (52).

Yaşlanma süreci, bireylerin sosyal davranışları ve bilgelik anlayışında önemli değişikliklere neden olmaktadır. Sosyo-duygusal seçicilik teorisi, yaşlı bireylerin sınırlı yaşam süreleri nedeniyle duygusal dengeyi artırmaya yönelik stratejiler geliştirdiklerini ileri sürmektedir (53). Bu stratejiler, bireylerin olumlu uyaranlara daha fazla odaklanmalarını ve olumsuz uyaranlardan uzak durmalarını teşvik etmektedir. Ancak bilgelik ile yaş arasındaki ilişki karmaşık bir yapıya sahip olmaktadır. Sternberg, yaşın bilgelik için yeterli bir gösterge olmadığını, bireylerin deneyimlerini nasıl değerlendirdiklerinin ve sosyal ortamlardaki

etkinliklerinin daha belirleyici olduğunu belirtmiştir (54). Daha yaşlı bireylerin bilgelik göstermesi beklenirken, bu durum her zaman geçerli olmayabilmektedir.

Çalışma, içsel durum terim kullanım sıklığının sosyodemografik faktörlerin etkisine de dikkat çekmektedir. Wierzbicka, kültürel farklılıkların duyguları ve dili nasıl ifade ettikleri üzerindeki etkisini vurgulanmıştır (10). Benzer şekilde, önceki araştırmalar, eğitim seviyesinin dışavurum becerilerini geliştirebileceğini göstermiştir (7). Bu durumda, çalışma grupları arasındaki eğitim düzeyi farklılıkları, içsel durum terimlerinin kullanım seviyelerini etkileyen önemli bir faktör olmuştur.

Bu çalışmanın sonuçları, yaşlı bireylerle çalışan terapistler için önemli çıkarımlar sunmaktadır. Bireylerin yaşı ve bilişsel düzeyleri, duygusal ve bilişsel ifadelerini yönetme yeteneklerini etkileyebileceğinden, terapötik müdahalelerde bu unsurların göz önünde bulundurulması, terapötik başarıyı artırma potansiyeline sahip olmaktadır. Anlatı temelli yaklaşımların uygulanması, bireylerin empatik becerilerinin gelişimine katkıda bulunabilmektedir (26; 55).

Sosyal kognitif tutumların anlatılar aracılığıyla incelenmesi, farklı nörolojik ve psikiyatrik durumlarda önemli bir değerlendirme aracı olarak işlev görmektedir. Özellikle nöropsikiyatrik bozuklukların tanımlanmasında başvuru DSM-IV'e (56) göre, bilişsel ve duygusal işlevlerdeki bozulmalar, bireyin sosyal iletişim ve etkileşim yeteneklerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Nörolojik bozukluklar arasında yer alan afazi, demans ve travmatik beyin hasarı (TBH) gibi durumlarda sosyal bilişsel süreçlerde belirgin değişiklikler gözlemlenmektedir. Bu hastalar genellikle anlatım açısından zayıf, olayların sıralanmasında düzensiz ve mantıksal bütünlükten yoksun bir şekilde ifade edebilmektedir (57). Özellikle demans hastalarında anlatımların eksik ve parçalı olduğu, olayların akışının korunamadığı ve sosyal etkileşim için gerekli bağlamsal bilgilerin yeterince kullanılamadığı tespit edilmiştir (58). Dil ve konuşma terapistleri, bu bireylerin hikâye anlatımı ve anlatısal organizasyon becerilerini destekleyerek iletişim işlevlerini artırmaya yönelik çeşitli müdahaleler gerçekleştirebilmektedir.

TBH sonrası bireylerde sosyal bilişsel işlevlerin bozulduğuna dair vakalar sıkça rapor edilmiştir. Travmatik beyin hasarının neden olduğu bilişsel ve davranışsal değişiklikler, bireylerin anlatılarında dikkat dağınıklığı, konu dışına kaymalar ve olayların sıralı anlatımında

bozulmalar şeklinde kendini gösterebilmektedir (59). Bu tür bireylerde, anlatı bütünlüğünü ve sosyal etkileşimi desteklemek amacıyla pragmatik dil terapileri ve anlatı odaklı müdahaleler uygulanabilmektedir.

Bu kapsamda, sosyal kognitif becerilerin anlatılar aracılığıyla değerlendirilmesi, dil ve konuşma terapistlerine nörolojik ve psikiyatrik bozuklukları olan bireylerin bilişsel ve iletişimsel işlevlerini anlamada önemli bir kaynak sağlamaktadır. Sosyal bilişin dilsel ve anlatımsal boyutlarının incelenmesi, bireylerin fonksiyonel iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik terapötik süreçlerin şekillenmesine katkıda bulunabilmektedir. Bu bulgular, klinik uygulamalarda bireyin hem dil hem de duygusal iyilik hâlini desteklemek için bütüncül müdahaleler gerekliliğini vurgulamaktadır. Ayrıca, yaşlanma sürecindeki empati ve bilgelik değişimlerinin, bireyin sosyal çevresi ve yaşam deneyimleriyle nasıl etkileşimde bulunduğu dair daha fazla araştırma yapılması gerektiği önerilmektedir.

5.2. ÇALIŞMANIN SINIRLILIĞI

Bu çalışmanın sınırlılıkları, araştırmanın kapsamı ve uygulanan yöntemlerle ilişkilidir. Öncelikle, katılımcı sayısının sınırlı olması (100 kişi) ve yalnızca İstanbul Atlas Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bir örnekleme sınırlı kalması, elde edilen bulguların genellenebilirliğini sınırlamaktadır.

Bu çalışmada kullanılan Video Temelli Pragmatik Dil Bozukluğu Değerlendirme Aracı, evlilik aşamasındaki bir çiftin yüzük alma sürecini konu alan bir senaryo içermektedir. Ancak, genç ve yaşlı katılımcıların bu senaryoyu bireysel olarak deneyimleyip deneyimlemedikleri veya evlilik aşamasından geçip geçmedikleri dikkate alınmamıştır. Bu durum, bireylerin empati kurma süreçlerini ve senaryoyu anlama düzeylerini etkileyebilecek bir değişken olup, senaryonun daha önce yaşanmış olma veya olmama durumuna göre empati düzeylerinin nasıl farklılaştığına dair bir değerlendirme yapılamamıştır. Dolayısıyla, çalışmanın empati süreçlerini bireylerin kişisel deneyimleri bağlamında yordama kapasitesi bu açıdan sınırlı kalmaktadır.

Bu çalışmada kullanılan yöntemler öz-bildirimler ve dilsel analizlere dayandığından, duygusal ifadelerin nörobilimsel veya fizyolojik boyutlarını doğrudan inceleyen ölçümler

içermemektedir. Bu durum, elde edilen bulguların biyolojik ve bilişsel süreçlerle ilişkilendirilmesini sınırlayabilmektedir. Gelecek araştırmalar, farklı yaş gruplarında duygusal söylemin biyolojik, bilişsel ve sosyal yönlerini bütüncül bir yaklaşımla ele alarak bu eksikliği gidermeye yönelik daha kapsamlı yöntemler benimsemelidir.

5.3. SONUÇ

Bu araştırmanın sonuçları, farklı yaş grupları arasında içsel durum terimlerinin kullanım sıklığında belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Genç bireylerin daha soyut ve karmaşık duygusal ifadeler kullanma eğiliminde oldukları, buna karşın yaşlı bireylerin duygularını daha somut bir biçimde ifade ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca, bilişsel düzeyin içsel durum terimlerini kullanma sıklığı ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, cinsiyetin bu terimlerin kullanım sıklığındaki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bir bulgu göstermemiştir. Araştırmanın bulguları, yaş ve bilişsel düzeyin sosyal etkileşimlerdeki önemini anlamamıza yardımcı olurken, terapötik uygulamalarda dikkate alınması gereken unsurları da aydınlatmaktadır.

Bu araştırma, anlatılardaki düşünce akışı, olay örgüsünün tutarlılığı, empatik ifadeler ve duygusal içerik gibi unsurların, bireylerin sosyal bilişsel işlevlerini değerlendirmede önemli ipuçları sunduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, sosyal kognitif tutumların anlatılar aracılığıyla değerlendirilmesinin, dil ve konuşma terapistleri tarafından çeşitli nörolojik ve gelişimsel bozukluklarda önemli bir değerlendirme aracı olarak işlev görebileceğini göstermektedir. Böylelikle dil ve konuşma terapisi alanında klinik karar verme ve rehabilitasyonun planlanması süreçlerinde önemli katkılar sunmaktadır.

5.4. ÖNERİLER

Araştırma bulguları doğrultusunda, gelecekteki çalışmalar için çeşitli öneriler sunulmaktadır. Farklı yaş gruplarını içeren daha geniş bir örneklem ile benzer araştırmalar gerçekleştirilmesi, elde edilen bulguların genellebilirliğini artıracaktır. Katılımcıların bilişsel düzeylerini daha kapsamlı bir biçimde değerlendirmek amacıyla çeşitli bilişsel testlerin

uygulanması önerilmektedir. Bu, bilişsel yeteneklerin sosyal etkileşimdeki rolünü daha iyi kavranmasına olanak tanıyabilmektedir. Uzun süreli gözlemlerle, bireylerin sosyal etkileşim becerilerinin zaman içindeki evrimini inceleyen araştırmalar yapılması önerilmektedir. Eğitim seviyesi, kültürel geçmiş gibi diğer sosyodemografik faktörlerin etkisinin araştırıldığı çalışmalar, içsel durum terimlerinin kullanım sıklığı hakkında daha kapsamlı bilgiler sunacaktır. Terapistler için, yaş ve bilişsel düzeyin göz önünde bulundurulduğu anlatı temelli yaklaşımların geliştirilmesi, bireylerin empatik becerilerinin artırılmasına katkıda bulunabilir.

Bu araştırmada, emosyonel söylemi daha derinlemesine incelenebilmesi için psikanalitik araçların kullanımına yönelik öneriler geliştirilmiştir. Özellikle Tematik Algı Testi (TAT) gibi projektif testler, bireylerin emosyonel ve bilişsel süreçlerini daha ayrıntılı bir şekilde analiz etmede önemli bir rol oynamaktadır. TAT, bireyin bilinçdışı süreçlerini açığa çıkararak, dil ve duygu arasındaki etkileşimi daha derinlemesine incelemeye yardımcı olabilmektedir. Ayrıca, söylemsel analiz yöntemleri ile bu tür psikanalitik testlerin entegrasyonu, emosyonel dönüş teorisini daha geniş bir çerçevede ele almayı mümkün kılabilmektedir.

Çalışma, emosyonel terimlerin kullanım sıklığının, yaş ve cinsiyet farklılıkları bağlamında dil performansının nasıl değiştiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, emosyonel söylemin bireylerin bilişsel ve psikanalitik süreçleriyle nasıl bütünleştiği üzerine daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir. Gelecek çalışmalar, dilbilim, bilişsel bilimler ve psikanalitik yaklaşımları birleştiren disiplinlerarası analizlerle emosyonel dönüşü daha kapsamlı bir şekilde ele alınmalıdır.

Gelecek araştırmalarda, bireylerin anlatılarında kullandıkları ses özelliklerini incelemek amacıyla formant analizi ve suprasegmental konuşma özellikleri birlikte ele alınabilir. Ses perdesi, formant frekansları, konuşma hızı, vurgu, tonlama ve duraklamalar gibi akustik parametrelerin analizi, pragmatik dil kullanımı ve emosyonel terimlerin ifade biçimleriyle nasıl ilişkilendiğini ortaya koyabilir. Bu tür bir inceleme, yaş ve bilişsel faktörlerin konuşma akıcılığı, prosodi ve duygusal ifadeler üzerindeki etkisini değerlendirerek, anlatı dilinin sesbilimsel yönlerini daha kapsamlı bir şekilde anlamaya olanak tanıyacaktır.

Gelecek çalışmalarda, içsel durum terimlerinin kullanımına eşlik eden fizyolojik tepkilerin incelenmesi amacıyla biyofizyolojik ölçüm yöntemleri kullanılabilir. Özellikle, empatik yanıtlar ve duygusal durum değişimlerinin fizyolojik göstergelerini değerlendirmek

için elektrodermal aktivite (EDA) ve kalp atış hızı değişkenliği (HRV) lmleri gibi yöntemler önerilebilir. Bu tür bir analiz, bireylerin sosyal kognitif süreçler ve duygusal ifadeleri arasındaki ilişkiyi daha nesnel verilerle destekleyerek, içsel durum terimlerinin kullanımı ile fizyolojik tepkiler arasındaki bağlantıyı ortaya koyabilecektir.

Bu çalışmada, yetişkin bireyler için kurgulanan bir video kullanılarak anlatılarında içsel durum terimlerinin analizi gerçekleştirilmiştir. Gelecek araştırmalarda, pediatrik ve ergen bireyler için uyarlanmış benzer bir senaryo kurgulanarak, bu yaş gruplarındaki pragmatik dil becerileri, sosyal kognitif süreçler ve empati düzeyleri kapsamlı bir şekilde değerlendirilebilir. Bu tür bir çalışma, farklı yaş gruplarında sosyal biliş ve dil kullanımına ilişkin gelişimsel farklılıkları ortaya koyarak, pragmatik dil ve empati ilişkisini daha geniş bir perspektiften ele alma imkânı sunabilecektir.

6. KAYNAKLAR

1. Fiske, S. T., ve Taylor, S. E. Social Cognition: From Brains to Culture. Sage Publications, 2013.
2. Hodges, S. D. A Social Cognitive Perspective on Empathy. *Perspectives on Psychological Science*, 2011, 6(3), 286-291.
3. Şahin, S., & Çakmak, A. Zihin Kuramı ve Sosyal Biliş: Kuramsal Bir Bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2018, 10(2), 113-124. <https://doi.org/10.18863/pgy.390629>.
4. Baron-Cohen, S., Leslie, A. M., & Frith, U. Does the Autistic Child Have a "Theory of Mind"? *Cognition*, 2001, 21(1), 37-46. [https://doi.org/10.1016/0010-0277\(81\)90022-8](https://doi.org/10.1016/0010-0277(81)90022-8).
5. Clark, H. H. *Using Language*. Cambridge University Press, 1996, Cambridge, UK, Sayfa: 432.
6. Tomasello, M. *Origins of Human Communication*. MIT Press, 2008, Cambridge, MA, Sayfa: 408.
7. Gumperz, J. J. *Discourse Strategies*. Cambridge University Press, 1982, Cambridge, UK, Sayfa: 226.
8. Vygotsky, L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press, 1978, Cambridge, MA, Sayfa: 159.
9. Maltz, D. N., & Borker, R. A. A Cultural Approach to Male-Female Miscommunication. In J. J. Gumperz (Ed.), *Language and Social Identity*, pp. 196-216. Cambridge University Press, 1982.
10. Wierzbicka, A. *Emotions Across Languages and Cultures: Diversity and Universals*. Cambridge University Press, 1999, Cambridge, UK, Sayfa: 366.
11. Marcato, S. *Empathy and Executive Functions in Neuromuscular Diseases*. 2017.
12. Von Hippel, W., & Henry, J. D. Social Cognitive Aging. In S. Fiske & C. Macrae (Eds.), *The Handbook of Social Cognition*, Oxford University Press, 2012, New York, NY, Sayfa: 390-410.

13. Hoyt, M. A., Wang, A. W. T., Boggero, I. A., Eisenlohr-Moul, T. A., Stanton, A. L., & Segerstrom, S. C. Emotional Approach Coping in Older Adults as Predictor of Physical and Mental Health. *Psychology and Aging*, 2020, 35(4), 591.
14. Gross, J. J. Emotion Regulation: Affective, Cognitive, and Social Consequences. *Psychophysiology*, 2002, 39(3), 281-291.
15. Carstensen, L. L. The Influence of a Sense of Time on Human Development. *Science*, 2009, 326(5951), 1003-1006.
16. Gueorguieva, E. S., Lau, T., Hadjiandreou, E., & Ong, D. C. The Language of an Empathy-Inducing Narrative. *Journal of Experimental Psychology: General*, 2020, 149(5), 823-836. DOI: 10.1037/xge0000706.
17. Phillips, L. D., McGhee, P., & McCulloch, K. Narrative Analysis and Empathy: Understanding the Emotional Landscape. *Journal of Narrative and Life History*, 2002, 12(1), 1-20.
18. Decety, J., & Jackson, P. L. The Functional Architecture of Human Empathy. *Behavioral and Cognitive Neuroscience Reviews*, 2004, 3(2), 71-100.
19. Mather, M., & Carstensen, L. L. Aging and Motivated Cognition: The Positivity Effect in Memory and Judgment. *Current Directions in Psychological Science*, 2005, 14(1), 27-30.
20. Steen, Mary, & Michael Thomas. *Mental Health Across the Lifespan: A Handbook*. Routledge, 2015.
21. Phillips, L. H., Slessor, G., Bailey, P. E., & Henry, J. D. Older Adults' Perception of Social and Emotional Cues. *The Oxford Handbook of Emotion, Social Cognition, and Problem Solving in Adulthood*, 2014, 9-25.
22. Bailey, P. E., Brady, B., Ebner, N. C., & Ruffman, T. Effects of Age on Emotion Regulation, Emotional Empathy, and Prosocial Behavior. *The Journals of Gerontology: Series B*, 2020, 75(4), 802-810.
23. Carstensen, L. L., Fung, H. H., & Charles, S. T. Socioemotional Selectivity Theory and the Regulation of Emotion in Older Adults. *Aging and Emotion*, 2003, 17(2), 183-202.
24. Thoma, P., & Suchan, B. The Interplay Between Language and Empathy: Insights from Individuals with Language Disorders. *Journal of Communication Disorders*, 2014, 52, 13-24.

25. Bishop, D. V. M. Which Neurodevelopmental Disorders Get Researched and Why? *Pediatrics*, 2010, 126(2), 201-203.
26. Labov, W. *Language in the Inner City: Studies in the Black English Vernacular*. University of Pennsylvania Press, 1972.
27. Bamberg, M., & Georgakopoulou, A. Small Stories as a New Perspective in Narrative and Identity Analysis. *Text & Talk*, 2008, 28(3), 377-396.
28. Circelli, K. S., Clark, A. B., & Cronin-Golomb, A. Visual Scanning Patterns and Executive Function in Relation to Facial Emotion Recognition in Aging. *Neuropsychologia*, 2013, 51(7), 1247-1254.
29. Stein, N. L., & Glenn, C. G. An Analysis of Story Comprehension in Elementary School Children. In R. O. Freedle (Ed.), *New Directions in Discourse Processing*, pp. 53-120. Ablex Publishing, 1979.
30. Babaei, Z., Ghayoumi-Anaraki, Z., & Mahmoodi-Bakhtiari, B. Discourse in Aging: Narrative and Persuasive. *Dementia & Neuropsychologia*, 2019, 13, 444-449.
31. Gee, J. P. A Linguistic Approach to Narrative. *Journal of Narrative and Life History*, 1991, 1(1), 15-39.
32. Grün, D., Rebucal, K., & Riediger, M. Age Differences in the Understanding of Social Emotions: Evidence from a Narrative Task. *Aging, Neuropsychology, and Cognition*, 2008, 15(4), 487-502.
33. Happé, F. An Advanced Test of Theory of Mind: Understanding of Story Characters' Thoughts and Feelings by Able Autistic, Mentally Handicapped, and Normal Children and Adults. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 1994, 24(2), 129-154.
34. Dziobek, I., Fleck, S., Kalbe, E., & Heekeren, H. R. Introducing MASC: A Movie for the Assessment of Social Cognition. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 2008, 38(3), 575-580.
35. Beauchamp, M. H., & Anderson, V. SOCIAL: An Integrative Framework for the Development of Social Skills. *Psychological Bulletin*, 2010, 136(1), 39.
36. Eisenberg, N., & Miller, P. A. The Relation of Empathy to Prosocial and Related Behaviors. *Psychological Bulletin*, 1987, 101(1), 91-119.

37. Nasreddine, Z. S., Phillips, N. A., Bédirian, V., Charbonneau, S., & Whitehead, V. The Montreal Cognitive Assessment, MoCA: A Brief Screening Tool for Mild Cognitive Impairment. *Journal of the American Geriatrics Society*, 2005, 53(4), 695-699. <https://doi.org/10.1111/j.1532-5415.2005.53221.x>.
38. Erkin, F., et al. Montreal Cognitive Assessment: Türkçe Versiyonunun Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2010, 13(3), 103-109.
39. Carstensen, L. L. The Influence of a Sense of Time on Human Development. *Science*, 2009, 312(5782), 1913-1915.
40. Kartasheva, A. A. Verbalization of Emotions in the Cognitive Theory of Metaphor: An Ontological and Epistemological Aspects. *Lurian Journal*, 2021, 2(3), 62-75.
41. Alba-Juez, L., & Larina, T. Language and Emotion: Discourse-Pragmatic Perspectives. *Russian Journal of Linguistics*, 2018, 22(1), 9-37.
42. Milani, T. M., & Richardson, J. E. Discourse and Affect. *Social Semiotics*, 2021, 31(5), 671-676.
43. Grainger, S. A., Crawford, J. D., Riches, J. C., Kochan, N. A., Chander, R. J., Mather, K. A., ... & Henry, J. D. Aging is Associated with Multidirectional Changes in Social Cognition: Findings from an Adult Life-Span Sample Ranging from 18 to 101 Years. *The Journals of Gerontology: Series B*, 2023, 78(1), 62-72.
44. Salthouse, T. A. Trajectories of Normal Cognitive Aging. *Psychology and Aging*, 2019, 34(1), 17.
45. Harada, C. N., Love, M. C. N., & Triebel, K. Normal Cognitive Aging. *Clinics in Geriatric Medicine*, 2013, 29(4), 737.
46. Gürcan, M. B., Yıldız, M., Patır, K., & Demir, Y. (2021). Şizofreni hastalarında izleti ve anlatı tedavilerinin uskuramı ve toplumsal işlevsellik üzerine etkisi. *Archives of Neuropsychiatry*, 58(2), 108-114.
47. Yılmaz, E. (2022). İnmeli bireylerde günlük yaşam aktivitelerine katılımı etkileyen faktörler. *Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*.
48. Pessoa, L. On the Relationship Between Emotion and Cognition. *Nature Reviews Neuroscience*, 2008, 9(2), 148-158.

49. Kensinger, E. A. Remembering the Details: Effects of Emotion. *Emotion Review*, 2009, 1(2), 99-113.
50. Phillips, L. H., & Della Sala, S. Aging, Intelligence, and Deductive Reasoning. *Aging, Neuropsychology, and Cognition*, 2002, 9(3), 166-182.
51. Martinovsky, B. Cognitive and Emotive Empathy in Discourse: Towards an Integrated Theory of Mind. Institute for Creative Technologies, University of Southern California, 2007.
52. Beadle, J. N., Sheehan, A. H., Dahlben, B., & Gutchess, A. H. Aging, Empathy, and Prosociality. Department of Psychology, Brandeis University, 2015.
53. Mather, M. The emotion paradox in the aging brain. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1251(1), 33–49, 2012. <https://doi.org/10.1111/j.1749-6632.2012.06471.x>
54. Sternberg, R. J. Older but not wiser? The relationship between age and wisdom. Yale University, 2005.
55. Stein, N. L., & Glenn, C. G. An Analysis of Story Comprehension in Elementary School Children. *New Directions for Child Development*, 1979, 3, 53-120.
56. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. IV edition. Washington, DC: American Psychiatric Press; 1994.
57. Cummings JL, Trimble MR. Nöropsikiyatri ve Davranış Nörolojisi. 2. baskı. Akdal G, Yener G, çeviri editörleri. Ankara: Çizgi Tıp Yayınevi; 2003. p. 205-210.
58. Carson AJ, Phil M, Zeman A, et al. Neurology and Neurosurgery. In: Levenson JL, editor. *Textbook of Psychosomatic Medicine*. 1st ed. Washington, DC: American Psychiatric Publishing; 2005. p. 707-709.
59. Trzepacz P, Meagher D. Delirium. In: Levenson J, editor. *Textbook of Psychosomatic Medicine*. Washington, DC: APA Publishing; 2005. p. 91-131.

EKLER

EK1: İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI

Dr. Öğr. Üye. Merve Savaş, Aynur İkra Demir-GENÇ VE YAŞLI
BİREYLERİN ANLATILARINDA İÇSEL DURUM TERİMLERİNİN
İNCELENMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

%**5**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**5**

İNTERNET KAYNAKLARI

%**1**

YAYINLAR

%**3**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

acikerisim.atlas.edu.tr

İnternet Kaynağı

%**5**

Alıntıları çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

< %1

Bibliyografyayı Çıkart üzerinde

EK 2: ETİK KURUL

ETİK KURUL VE GÖRÜŞME TARİHİ: 22.11.2024 09:00

T.C.
İSTANBUL ATLAS ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : E-22686390-050.99-54968
Konu : 19.11.2024 Tarih ve 09/29 Sayılı Etik
Kurul Kararı

22.11.2024

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Merve SAVAŞ

İstanbul Atlas Üniversitesi Girişimsel Olmayan Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu tarafından yapılmış olduğunuz başvuru incelenmiş olup Dkt. Aynur İkra Demir ile birlikte planladığınız "**Genç ve Yaşlı Bireylerin Anlatılarında İçsel Durum Terimlerinin İncelenmesi**" isimli araştırmanız kurulumuzun 19.11.2024 tarihli ve 09 sayılı toplantısında etik yönden uygun görülmüştür.

Bilgilerinize sunarım.

Prof. Dr. Ayhan BİLİR
Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSPE96BNU Pin Kodu : 87912

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=7570&eD=BSPE96BNU&eS=54968>

ATLAS VADİ KAMPÜSÜ ANADOLU CAD. NO: 40

MAĞAR KADITHANE İSTANBUL

info@atlas.edu.tr

+44 34 39 / 0212 751 8761 (FAX)

Kep Adresi: istanbulatlasuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Fatma İrem KAYA
Unvanı: Sekreter

atlas.edu.tr

EK 3: KURUM İZİNİ

İLGİLİ MAKAMA

Sorumlu yürütücüsü olduğum “GENÇ VE YAŞLI BİREYLERİN ANLATILARINDA İÇSEL DURUM TERİMLERİNİN İNCELENMESİ” isimli çalışma İstanbul Atlas Üniversitesi Girişimsel Olmayan Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu’na sunulacaktır.

Bu araştırmanın İstanbul Atlas Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi Uygulama Laboratuvarı’nda yapılabilmesi için gereken iznin verilmesini arz ederim.

Tarih
30.10.2024

İmza

Sorumlu Yürütücü: Aynur İkra Demir

UYGUNDUR

Tarih
30.10.2024

Adı, Soyadı
Dekan / Başhekim / Kurum Yetkilisi
Dr. Öğr. Üyesi Merve Savaş

9. Kurum İzni	Belge Kodu	Yayın Trh. / Rev. Trh.	Sayfa
	GOBAEK-A9	04.12.2020 / - GOBAEK	1/2

EK 4: TEZ KONUSU EKLERİ

EK 4.1: GÖNÜLLÜ BİLGİLENDİRME VE ONAM FORMU

ARAŞTIRMA BİLGİLERİ

“Genç Ve Yaşlı Bireylerin Anlatılarında İçsel Durum Terimlerinin İncelenmesi” isimli çalışma tanımlayıcı araştırma türündedir. Bu çalışmanın amacı, ekolojik geçerliği yüksek bir anlatı bağlamında yaşlı ve genç bireylerin içsel durum terimlerini kullanımındaki farklılıkları incelemektir. Özellikle, yaş gruplarının ve bireylerin kognitif düzeylerinin içsel durum ifadelerine olan etkisi araştırılacaktır. Bu bağlamda, genç bireylerin daha soyut ve karmaşık duygusal ifadeler kullanma eğiliminde olup olmadıkları, yaşlı bireylerin ise daha doğrudan ve somut ifadelerle mi duygularını dile getirdikleri analiz edilecektir. Çalışmanın bulguları, bireylerin yaş ve bilişsel gelişim aşamalarıyla bağlantılı olarak duygusal ifade becerilerini daha iyi anlamaya yardımcı olacak ve toplumsal iletişimde duyguların önemine dair derinlikli bir perspektif sunacaktır.

Bu çalışma bağlamında; MoCA (Montreal Cognitive Assessment) Testi ve Video Temelli Pragmatik Dil Bozukluğu Değerlendirme Aracı uygulanacaktır. Veriler İstanbul Atlas Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi bölümü uygulama laboratuvarında uygun koşullar sağlanan bir odada çalışmaya katılmayı kabul eden katılımcılara yüz yüze toplanacaktır.

Bu araştırmanın örnekleme 2024 yılı İstanbul Atlas Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi uygulama laboratuvarına başvuran sağlıklı danışan yakınlarından oluşmaktadır. Çalışma için gereken minimum örneklem sayısı “G*Power” programı kullanılarak hesaplanmıştır. Çalışmada gerekli olan minimum örneklem sayısı 100 kişi olarak ölçülmüştür. Bu bağlamda araştırmanın evrenini benzer demografik özelliklere sahip 18-23 ya arası 50 birey ile 65 yaş üzeri 50 birey oluşturacaktır. Çalışmanın 6 ay sürmesi planlanmaktadır.

Test verileri puanlanıp uygun sayısal ortama aktarılarak SPSS Paket programı ile analiz edilecektir. Veri analizi sonucunda elde edilen ölçek bulguları istatistiksel analizinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 25 programı kullanılacaktır. Değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler katılımcı sayısı (n), yanıt sayısı (f), yüzde (%) değerleri ile sunulacaktır. Sürekli değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler ortalama $\pm$ standart sapma değerleriyle sunulacaktır. Normal dağılım için Shapiro-Wilk testi uygulanacaktır. Katılımcı sayısı göz önünde bulundurulduğunda verilerin normal dağılım göstereceği öngörülmüştür.

6.Gönüllü Bilgilendirme ve Onam Formu	Belge Kodu	Yayın Trh. / Rev. Trh.	Sayfa
	GOBAEK-A6	04.12.2020 / - GOBAEK	1/4

Değerlendirilen parametreler arasındaki ilişki korelasyon analizi ile ölçülecektir.

Bu çalışmanın bilme katkısı, klinik perspektifte bireylerden anamnez alırken anlatının önemini vurgulamaktadır. Bireylerin duygusal durumlarını ifade etme biçimleri, yaş ve kognitif düzeylerine bağlı olarak değişiklik gösterdiği için, terapistler için bu farklılıkları anlamak kritik öneme sahiptir. Anlatı, bireylerin içsel durumlarını daha iyi ifade etmelerine olanak tanıırken, aynı zamanda terapötik bir araç olarak da kullanılabilir. Bu bağlamda, klinik uygulamalarda bireylerin anlatı yoluyla duygularını ve deneyimlerini paylaşmalarını teşvik etmek, onların daha etkili bir şekilde ifade etmelerini sağlayabilir ve terapötik sürecin derinleşmesine katkıda bulunabilir.

Bu çalışma kapsamında, araştırmaya katılmayı reddetme hakkınız bulunmaktadır. Çalışma esnasında gönüllü istediği anda çalışmadan çekilebilir ya da araştırmacı tarafından gerek görüldüğünde araştırma dışı bırakılabilecektir. Katılımcılar, araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi parasal sorumluluk altına girmez ve kendisine bir ödeme yapılmaz. Gönüllüden alınan veriler yalnızca adı geçen çalışmada kullanılacaktır. Bu çalışmaya katılan katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutulacaktır.

GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Yukarıda gönüllüye araştırmadan önce verilmesi gereken bilgileri gösteren metni okudum. Bunlar hakkında bana yazılı ve sözlü açıklamalar yapıldı. Bu koşullarla söz konusu klinik araştırmaya kendi rızamla hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Gönüllünün;

Adı-soyadı:

İmzası:

Adresi (varsa telefon no, faks no, ...):

Açıklamaları yapan araştırmacının;

Adı-soyadı:

İmzası:

Rıza alma işlemine başından sonuna kadar tanıklık eden kuruluş görevlisinin;

Adı-soyadı:

İmzası:

	Belge Kodu	Yayın Trh. / Rev. Trh.	Sayfa
6.Gönüllü Bilgilendirme ve Onam Formu	GOBAEK-A6	04.12.2020 / - GOBAEK	2/4

EK 4.2: MONTREAL BİLİŞSEL DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ (MOCA-TR)

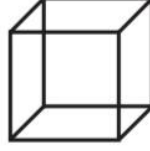
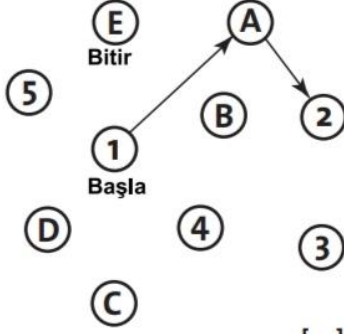
MONTREAL BİLİŞSEL DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Montreal Cognitive Assessment (MOCA)

İsim:
Eğitim:
Cinsiyet:

Protokol:
Test Tarihi:
Doğum Tarihi:

GÖRSEL MEKANSAL / YÖNETİCİ İŞLEVLER

Küp Kopyalama

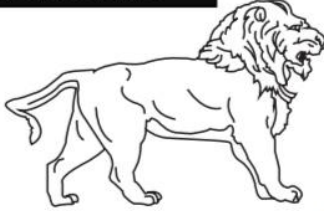
SAAT çizme (On biri on geçe)
(3 puan)

PUAN

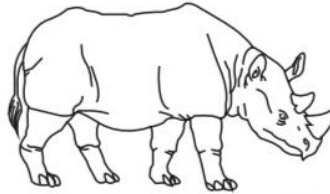
Çevresi [] Rakamlar [] Kollar []

___/5

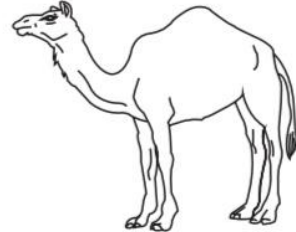
ADLANDIRMA

[]

[]

[]

___/3

BELLEK

Kelime listesini okuyun ve hastaya tekrar ettirin. İki deneme yapın. 5 dakika sonra tekrar sorun

	BURUN	KADİFE	CAMİ	PAPATYA	MOR
1. deneme					
2. deneme					

Puan yok

DİKKAT

Sayı listesini okuyun (1 sayı / san.) Hasta sayıları baştan sona doğru saymalı

[] 2 1 8 5 4

Hasta sayıları sondan başa doğru saymalı

[] 7 4 2

___/2

Harf listesini hastaya okuyun. Hastaya her A harfi okunduğunda masaya eli ile vurmasını söyleyin.

İki veya daha fazla hata var ise puan vermeyin.

[] FBACMNAAJKLBAFAKDEAAAJAMOFAB

___/1

100 den başlayarak yedişer çıkarma

[] 93

[] 86

[] 79

[] 72

[] 65

4 veya 5 doğru çıkarma: 3 puan, 2 veya 3 doğru çıkarma: 2 puan, 1 doğru :1 puan, 0 doğru 0 puan.

___/3

LİSAN

Tekrar ettirin: Tek bildiğim bugün yardıma ihtiyacı olan kişinin Ahmet olduğudur.

Köpekler odadayken kedi hep kanapenin altında saklanırdı.

___/2

Akıcılık / 1 dakikada K harfi ile başlayan maksimum sayıda kelime saydırın.

[] _____ N ≥ 11 kelime

___/1

SOYUT DÜŞÜNME

Benzerlik. Örn. muz-portakal = meyve. [] tren - bisiklet [] saat- cetvel

___/2

GEÇİKMELİ HATIRLAMA

Kelimeleri İPUCU OLMADAN hatırlama

BURUN []

KADİFE []

CAMİ []

PAPATYA []

MOR []

Kategori ipucu

Çoklu seçmeli ipucu

Sadece İPUCUSUZ hatırlanan kelimeler için puan verin

___/5

YÖNELİM

[] Gün

[] Ay

[] Yıl

[] Gün adı

[] Yer

[] Şehir

___/6

© Z.Nasreddine MD Version November 7, 2004

www.mocatest.org

Normal 21 / 30

TOPLAM

___/30

Türkçe versiyon 2009. K. Seleklér & B. Cangöz

EK 4.3: SOSYAL KOGNİSYON VİDEOSU VE DEMOGRAFİK BİLGİ SORU FORMU

SOSYAL KOGNİSYON VİDEOSU- DEMOGRAFİK BİLGİ VE SORU FORMU

Katılımcının;	
Adı- Soyadı:	Medeni Durumu:
Yaşı:	Eğitim Düzeyi:
Cinsiyeti:	Sosyoekonomik Durumu:
Hastalıklar:	MoCA-TR Puanı:

1. SAHNE SORULARI

Gelin ne hissediyor?

Gelin ne düşünüyor?

Damat ne hissediyor?

Damat ne düşünüyor?

Burada bir patavatsızlık yapıldı mı yani söylenmemesi gereken bir şey söylendi mi?

Söylendiyse kim söyledi?

2. SAHNE SORULARI

Görümce ne hissediyor?

Görümce ne düşünüyor?

Gelin ne hissediyor?

Gelin ne düşünüyor?

Burada bir patavatsızlık yapıldı mı yani söylenmemesi gereken bir şey söylendi mi?

Söylendiyse kim söyledi?

3. SAHNE SORULARI

Damat ne hissediyor?

Damat ne düşünüyor?

Görümce ne hissediyor?

Görümce ne düşünüyor?

Burada bir patavatsızlık yapıldı mı yani söylenmemesi gereken bir şey söylendi mi?
Söylendiyse kim söyledi?

Burada bir iletişimi onarma çabası var mı? Varsa kim/kimler yapıyor?

Burada manipülatif bir girişim, manipülatif çaba var mı? Varsa kim/kimler yapıyor?

4. SAHNE SORULARI

Damat ne hissediyor?

Damat ne düşünüyor?

Görümce ne hissediyor?

Görümce ne düşünüyor?

Gelin ne hissediyor?

Gelin ne düşünüyor?

Burada bir patavatsızlık yapıldı mı yani söylenmemesi gereken bir şey söylendi mi?
Söylendiyse kim söyledi?

Burada bir iletişimi onarma çabası var mı? Varsa kim/kimler yapıyor?

Burada manipülatif bir girişim, manipülatif çaba var mı? Varsa kim/kimler yapıyor?

GENEL SORULAR

Tüm olayları baştan sona aklınızda kaldığı kadarı ile yazar mısınız?

Sizce bu hikayenin sonu nasıl bitebilir? Neden?

Damadın alternatif çözüm yolları neler olabilir?

Sizce kim haklı? Neden?

EK 5: ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Aynur İkra Demir

Doğum Tarihi ve Yeri

Öğrenim Durumu

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Ön Lisans	Çocuk Gelişimi	İstanbul Üniversitesi	2020-2023
Lisans	Dil ve Konuşma Terapisi	Üsküdar Üniversitesi	2019-2023
Lisans	Psikoloji	Üsküdar Üniversitesi	2019-2024
Y. Lisans	Dil ve Konuşma Terapisi	İstanbul Atlas Üniversitesi	2023-Devam ediyor.

İş Deneyimi

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl
Dil ve Konuşma Terapisti	İstanbul Atlas Üniversitesi Sağlık Uygulama Araştırma Merkezi Dil ve Konuşma Terapisi Laboratuvarı	2023-Devam ediyor.

Yayınları

- Demir, A. İ., Köksal, M., & Yılmaz, A. (2023). 65 Yaş ve Üzeri Bireylerde Disfaji Risk Değerlendirme Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması, Geçerlik ve Güvenirliği. *Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 288-308.
- Bengisu, S., & Demir, A.İ. (2024). Determination of the Relationship Between Voice and Swallowing Characteristics in Individuals aged 65 and Over with Sarcopenia Risk. *The Turkish Journal of Ear Nose and Throat*, 34(4), 97-104. <https://doi.org/10.26650/Tr-ENT.2024.1546320>.